

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

*Use it or lose it,
gebruik het of
verlies het*

**H.P. Blavatsky: haar
boodschap van Uni-
versele Wijsheid**

Hoe leeg is de leegte?

**Astrologie: de
kosmische hoofdrol-
spelers**

**Vragen die kinderen
stellen:
Hoe zorgen we voor
verwondering?**

Illustratie omslag:

Nāgārjuna (ca. 150-250 CE) was een Indiase filosoof en de grondlegger van de Mādhyamika (middenweg) school van het Mahāyāna-Buddhisme. Hij geldt als een van de meest invloedrijke buddhistische denkers. Hij gaf een diepgaande uitleg aan het begrip Śūnyatā, het Grote Ledig.

De drie grondstellingen van de Theosofie

Hoe verstrekkend de theosofische leringen ook zijn, ze zijn gebaseerd op drie grondstellingen. Voor een goed begrip van de Theosofie is het nodig die goed te overdenken.

De eerste grondstelling: Grenzenloosheid

*Eén Alomtegenwoordig, Eeuwig, Grenzenloos, Onveranderlijk BEGINSEL, waarover alle bespiegeling onmogelijk is, aangezien het het menselijk bevattingsvermogen te boven gaat en door elke menselijke uitdrukking of vergelijking slechts kan worden verkleind. Eén absolute werkelijkheid die voorafgaat aan alle gemanifesteerd, beperkt zijn.**

En hoewel onkenbaar, vormt deze absolute werkelijkheid de grondslag voor al het leven.

De tweede grondstelling: Cycliciteit

*De Eeuwigheid van het Heelal in toto als een grenzenloos gebied; periodiek 'het veld van talloze zich manifesterende en verdwijnende Heelallen', die 'de zich manifesterende sterren' en de 'vonken der Eeuwigheid' worden genoemd.**

Alle wezens zijn onvergankelijke 'vonken der Eeuwigheid', die afwisselend fasen van actief leven en innerlijke rust (slaap of dood) doorgaan, in een onophoudelijk cyclisch proces.

De derde grondstelling: De essentiële gelijkwaardigheid van al het leven

*De fundamentele identiteit van alle Zielen met de universele Over-Ziel, die zelf weer een aspect van de Onbekende Wortel is; en de verplichte pelgrimstocht voor elke Ziel – een vonk van eerstgenoemde – door de Kringloop van Incarnatie (of 'Noodzakelijkheid') in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet, gedurende het gehele tijdperk.**

Hetzelfde Ene Leven doorstroomt het hart van alles wat bestaat. Alles leeft. Er bestaat geen dode materie. Daarom is alles in essentie *gelijkwaardig*. Alles bezit latent dezelfde vermogens als het grotere geheel waar het deel van is (Over-Ziel) en *ontplooit* deze inherente vermogens geleidelijk, door zich steeds opnieuw te belichamen (tweede grondstelling). Deze bewustzijns groei vindt altijd plaats *in wisselwerking met elkaar* en is grenzenloos (eerste grondstelling).

* Bron: H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*, p. 43-47 (paginering originele editie).

Zie voor meer uitleg onze website:

blavatskyhouse.org/nl/over-ons/theosofische-leringen/

Inhoud Lucifer – de Lichtbrenger

47e jaargang | nummer 1 | februari 2025

Licht op ...

Use it or lose it, gebruik het of verlies het

p. 2

Use it or lose it (gebruik het of verlies het) is een bekende, veelgebruikte Engelse uitspraak. Er zijn vele voorbeelden te geven waarin deze uitspraak bevestigd wordt. Hij heeft een grote kern van waarheid in zich en is veel diepgaander dan de meesten van ons zullen denken. We kijken wat de theosofische betekenis en waarde is.

Herman C. Vermeulen

H.P. Blavatsky: haar boodschap van Universele Wijsheid

p. 6

Dit jaar is het 150 jaar geleden dat The Theosophical Society werd opgericht, als een nieuwe impuls van de Loge van Wijsheid en Mededogen, die al 18 miljoen jaar de mensheid inspireert. De lezingen tot aan juni 2025 hebben daarom als thema: 18 miljoen jaar Theosofia, 150 jaar Theosofie. Dit artikel is een introductie tot deze serie, waarin Herman C. Vermeulen twee aspecten belicht van H.P. Blavatsky: wat zij vertegenwoordigde en wat zij presenteerde.

Herman C. Vermeulen

Hoe leeg is de leegte?

Wat wordt in het Buddhisme bedoeld met het begrip Śūnyatā?

p. 13

Om de metafysische leringen uit het Buddhisme te begrijpen, is een andere dan de westerse denkwijze vereist. We moeten ons niet focussen op woorden maar proberen begrip aan te kweken. Lukt dat, dan komen we er achter dat het buddhische begrip Śūnyatā, Leegte, helemaal niet zo leeg is.

Barend Voorham

Meewerken aan 2000 jaar toekomst van de

Theosofie

Astrologie: de kosmische hoofdrolspelers

p. 20

Dit is het tweede artikel in een serie over de *achtergronden* van de astrologie. In dit artikel bouwen we een beeld op van de astrologische hoofdrolspelers, gezien vanuit de grondgedachte van de Theosofie: Eenheid. Elk wezen daarin is een uiting, een reflectie van een Grenzenloos Levensbeginsel.

Studiegroep

Vragen die kinderen stellen, deel 4 **Hoe zorgen we voor verwondering?**

p. 28

Tijdens een lezing werd door een luisteraar een aantal vragen gesteld over de innerlijke drang van jonge kinderen om levensvragen te stellen. We duiken dieper in het onderwerp verwondering en daar komen de theosofische principes karma, reïncarnatie en zelfwording goed bij van pas.

Astrid Kramer

Uw Vragen

31

- » Democratie vanuit eenheidsbesef
- » Wijs leiderschap
- » Idealen en omstandigheden

Activiteiten Agenda

34

- » Online lezingen in maart en april
- » Theosofische activiteiten op locatie in Rotterdam, Arnhem, Utrecht, Leiden

Licht op ...

Use it or lose it, gebruik het of verlies het

Use it or lose it (gebruik het of verlies het), is een bekende, veelgebruikte Engelse uitspraak. Er zijn vele voorbeelden te geven waarin deze uitspraak bevestigd wordt. De meesten van ons zien de wijsheid in deze uitspraak ook wel in. Hij heeft een grote kern van waarheid in zich. Maar of de uitspraak nu in de praktijk terecht of ten onrechte wordt gebruikt, hij is veel diepgaander dan we denken. Laat ons eens kijken wat de theosofische waarde ervan is. Laten we kijken of we dit kunnen uitwerken.

Aanleren of loslaten in de praktijk

Deze uitspraak wordt vaak gebruikt als het gaat over ons fysieke lichaam, over revalidatie, trainingen, enzovoort. De waarheid ervan is dan makkelijk door iedereen te ervaren. Elke atleet weet dat hij de eigenschappen die hem of haar tot een goede kandidaat maken om winnaar te worden, intensief moet trainen, blijvend moet gebruiken.

Deze wijsheid kan natuurlijk ook gebruikt worden om van dingen af te komen, om ons van iets los te maken, zij het dat 'je van iets losmaken' vaak veel moeilijker is dan we eerst denken. Er kunnen allerlei redenen zijn waardoor we ons er toch niet volledig los van kunnen maken.

Voor onze stelling dat deze uitspraak op *alle* vlakken van toepassing is – van onze lichamelijke mogelijkheden tot diepe wiskundige berekeningen en tot de meest diepzinnige gedachten, enzovoort – hebben we wat meer theosofische uitleg nodig. Om dit te onderbouwen en de diepere wijsheid ervan te laten zien, moeten we een paar stappen maken.

Grondstellingen

In de Theosofie zijn er drie uitgangspunten, drie grondstellingen, ook wel proposities genoemd, waar de gehele Theosofie op gebaseerd is. Dit zijn de bekende drie proposities uit *De Geheime Leer* van H.P. Blavatsky. Deze grondstellingen hebben we nu nodig (ze staan op de binnenzijde van de omslag van dit blad).

De eerste grondstelling heeft de volgende basiskarakteristieken: oneindigheid, eenheid, onlosmakelijke verbondenheid, continue samenwerking. Het houdt in dat niets op zichzelf kan bestaan, los van al het andere. Elk bewustzijn, iedereen, heeft een dynamische samenwerking met een legioen aan andere bewustzijnen van uiteenlopende kwaliteiten. Alleen zó kunnen we ons uitdrukken, manifesteren, op de vele gebieden van de kosmos, zoals het fysieke gebied. Alleen zó kunnen we leven na leven, cyclisch ervaringen opdoen, leren en dus groeien in onze mogelijkheden. Alleen door onze samenwerking met andere wezens kunnen we wijzer worden, en zodoende weer méér van onze spirituele, hogere kwaliteiten van bewustzijn uitdrukken.

Emanatie

Dit cyclische proces van samenwerking (dat zich, indien we leren, op steeds hogere gebieden van bewustzijn herhaalt), deze aantrekkende en bindende kracht waardoor die samenwerking kan plaatsvinden, is wat we *emanatie* noemen.

Deze term moet u even in gedachten houden. Er gaat van elk bewustzijn een kracht uit, een uitstraling. Dit proces van uitstralen noemen we *emanatie*. Dat woord komt van het Latijnse woord 'emanatus',

dat bestaat uit 'e' (wat 'uit' betekent) en 'manare' (stromen). Het uitzenden van stromen van energieën, van licht en leven uit een bron zoals een zon, mens of god, is een daad van emanatie. Aangezien we in de Theosofie ervan uitgaan dat alles in principe bewustzijn is, kan je deze uitgezonden energieën ook zien als stromen van bewustzijn in verschillende stadia van ontwikkeling, die een samenwerking aangaan met het bronwezen.

In het kort: emanatie is een uitvloeiing, een onzichtbare uitstroming, een uitstraling van bewuste wezens, van geestelijke energie. Deze uitstralende kracht of energie heeft altijd de karakteristiek van zijn bron. Andere bewustzijn – wezens van verschillende kwaliteiten – worden door de speciale karakteristiek van deze uitstralende energie aangetrokken. Zo bouwen wij een samenwerking met hen op. Al die aangetrokken bewustzijn hebben dus een affiniteit met ons, overeenkomstig ons karakter, en werken een kortere of langere tijd met ons.

Onlosmakelijke verbondenheid

De eerste grondstelling geeft ons het beeld van oneindigheid maar ook het principe dat alles één is. Elk wezen is daar dus een onlosmakelijk deel van. Een wezen kunnen we ons voorstellen alsof binnen die grenzenloosheid een soort verdichting, een soort samentrekking of draaikolk ontstaat, die door Blavatsky in de tweede grondstelling een 'vonk van eeuwigheid', een monade wordt genoemd.

We zeiden al: op grond van het eenheidsprincipe zijn alle wezens onlosmakelijk met elkaar verbonden, en hebben we dus samenwerkingen met vele andere wezens, hoger en lager in bewustzijn dan wijzelf. Al deze samenwerkende wezens vormen zagezegd een reeks 'van hoog tot laag', waarbij wijzelf de 'onderste' schakel zijn in een reeks van bewustzijn hoger dan wijzelf, en gelijktijdig 'de top' zijn van een reeks wezens die lager zijn dan wij. Deze samenwerking is dynamisch: naar boven toe (meer spiritueel) en naar beneden toe (minder spiritueel). Onze samenwerking met hen gaat continu door: hij kan niet gestopt of onderbroken worden. Zowel gedurende onze slaap- en waakperiode maar ook tijdens de dood blijft altijd het belangrijkste deel van deze wezens in samenwerking met elkaar verbonden, geïnspireerd door het hoogste en blijvende in ons.

Deze eenheidsgedachte, de onlosmakelijke verbondenheid van alles met alles, is ook in het dagelijkse leven een feit, ook al komt die lang niet altijd tot zijn recht. Deze verbondenheid wordt veel vaker negatief opgevat dan positief. Hoe we deze opvatten, is een kwestie van de gerichtheid van ons denken. Als we de eenheid vergeten of negeren, moeten we nog veel lessen leren. Toch kunnen we ook op een uitsluitend positieve manier leren. Zo moet het in feite. We hoeven geen fouten te maken. We hebben denkvermogen en kunnen met behulp daarvan de situaties, de opkomende problemen doordenken en broederlijke oplossingen bedenken en uitwerken.

Samenwerking met hogere en lagere wezens

Dit beeld laat snel zien dat we een continue samenwerking hebben met de wezens 'boven' ons, die verder ontwikkeld zijn dan wij, maar ook een samenwerking met de wezens die 'lager' zijn dan wij. Hou in gedachten dat we de wezens die veel hoger zijn dan wij, maar ook de wezens die veel lager zijn dan wij, niet direct kunnen waarnemen.

Deze hogere groep wezens, die minder gematerialiseerd zijn, spelen voor ons een zeker zo belangrijke rol als de lagere wezens. We kunnen hun inspirerende invloed ontvangen als we ons denken op hún golflengte richten. We gaan een wisselwerking met hen aan als we ons denken richten op gedachten van een hogere kwaliteit, die de kern van Universele Broederschap in zich dragen en het kenmerk van universaliteit hebben: die ons verheffen boven wat we nu in het algemeen zijn. Bewust of onbewust bouwen we dan een steeds sterkere samenwerking met die verder gevorderde mensen op.

Laten we eens kijken hoe die samenwerking met hogere en lagere wezens plaatsvindt. We kijken eerst naar de invloeden uit de lagere gebieden. Hier bedoel ik al die wezens mee die we nodig hebben om

een voertuig op te bouwen, ons fysieke lichaam op te bouwen, waardoor we kunnen leven en bewegen in deze uiterlijke wereld. Wij trekken die lagere wezens aan overeenkomstig ons karakter. En ons karakter hebben we over vele levens opgebouwd in een dynamisch proces.

Onze huidige samenwerking met die lagere wezens is dus iets wat we gedurende vele duizenden jaren hebben ontwikkeld. Daarom hoeven we niet dagelijks aandacht te geven aan welke cellen aan vervanging toe zijn en wanneer we moeten inademen: dit zijn half-automatische processen geworden; onze samenwerking volgt harmonische, aangeleerde patronen.

Als we de hogere kwaliteiten van ons mens-zijn verder ontwikkelen, wat ook wenselijk is, en onze universele eigenschappen steeds beter ontplooien, dan verandert tegelijkertijd ook onze invloed en dus aantrekkingskracht op de lagere gebieden. Als ik nu even uitga van het positieve geval dat we geleidelijk aan een steeds beter mens worden, dan zien we een dynamisch proces plaatsvinden: we laten los waar we geen interesse meer in hebben – omdat we de bindende kracht niet meer *voeden* – en we ontwikkelen een nieuwe aantrekkingskracht naar wat we wel willen worden, wat we vervolgens aantrekken.

Het is een geleidelijk proces dat immer doorgaat, ook al staan we er niet bij stil, ook al zijn we er niet actief mee bezig. We verliezen relaties en bouwen andere op: niet door toeval maar door de karakterverandering die we in onszelf teweegbrengen, door de verandering in de aantrekkingskracht. We moeten ons goed realiseren dat dit proces continu plaatsvindt, bewust of onbewust, en dat, hoewel mijn voorbeelden direct op ons mensen gericht zijn, deze dynamische wet van samenwerking op alle gebieden opgaat. Samenwerking heeft altijd onderhoud nodig: aandacht, aantrekking.

Gebruik de theosofische kennis (ten bate van allen) of verlies het

Een zeer inspirerend voorbeeld hiervan halen we uit de begintijd van de theosofische organisatie, zo rond 1883. Dit voorbeeld vinden we in een van de vele brieven die in die tijd werden uitgewisseld tussen Theosofen die actief waren in het opzetten van theosofische activiteiten, en de Leraren van mevrouw Blavatsky, de Meesters. Deze brieven staan vol van ethische en morele aanwijzingen. Ook hier komen we enkele belangrijke aspecten tegen waar het principe van *use it or lose it* van toepassing is.

Het gaat om de brief van 5 augustus 1883 van Meester Koot Hoomi gericht aan A.P. Sinnett, de hoofdredacteur van het blad *The Pioneer*, een belangrijke krant in India in die dagen. Sinnett was zeer actief in de Theosophical Society, in de verspreiding van de Theosofie in India en in Engeland. Hij schreef vele artikelen en was op dat moment bezig een boek te schrijven (*Esoteric Buddhism*, gepubliceerd in 1883), een boek over de theosofische principes en leringen — leringen die hij stap voor stap van de Meester ontving. Het was een hele uitdaging om die oosterse diep-filosofische gedachten om te zetten in de westerse denkwereld, waar heel vaak geen woorden zijn voor die oosterse begrippen. Sinnett stelde daarom regelmatig vele vragen aan de Meester, om zijn kennis te verdiepen en zijn boek verder compleet te maken. Op een brief van Sinnett met een groot aantal vragen geeft de Meester het volgende antwoord. Zijn antwoord begint met:

... In elk geval werd dorst naar kennis nooit als een zonde beschouwd en u zult merken dat ik altijd prompt die vragen beantwoord — die beantwoord kunnen worden. ...

Dan volgt een algemene opmerking over het krijgen en verwerken van de antwoorden van de Meester. Het is een aanmoediging om wat met de gegeven kennis te doen, omdat ze niet voor eigen gebruik alleen bedoeld zijn:

... Ik ben zeker van mening dat, omdat onze correspondentie is opgezet ten behoeve van het welzijn van de velen, zij voor de wereld in het algemeen van zeer weinig waarde zou blijken te zijn, tenzij u de daarin voorkomende leringen en ideeën omwerkt 'in de vorm van een essay', niet alleen over het occulte filosofische standpunt over de schepping, maar over elke andere kwestie. ...

Er komen uit deze citaten een paar belangrijke gedachten naar voren:

(a): De Meesters werken voor het welzijn van de mensheid en niet voor een individu, tenzij het individu op zijn beurt voor de mensheid werkt.

(b): Er moet met de gegevens gewerkt worden, ze moeten dienstbaar gemaakt worden voor het algemeen nut voor die mensheid.

Sinnett wordt gewezen op de verantwoordelijkheid van het ontvangen van theosofische kennis: een kennis die niet voor jouzelf alleen als individu bedoeld is, want hij is voor de mensheid van groot belang. Vandaar de daaruit voortkomende verplichting om deze door te geven. Een kennis die niet als een interessante theorie beschouwd moet worden, maar als een kennis die de mensheid, als deze ter harte wordt genomen, vele problemen kan besparen.

De Meesters zeggen in feite tegen Sinnett: alléén als je die verantwoordelijkheid beseft en waarmaakt, kan de samenwerking tussen ons en jou worden behouden, omdat er dan een wederzijdse aantrekkingskracht is. Dan blijft de stroom van inspiratie stromen vanuit de Hiërarchie van Mededogen.

Altijd en op elk gebied toepasbaar

We zien dat *use it or lose it* in de samenleving een belangrijk proces laat zien, dat verklaart waarom we al datgene kwijtraken waar we geen belangstelling meer voor hebben, en wat we moeten doen om iets nieuws op te bouwen.

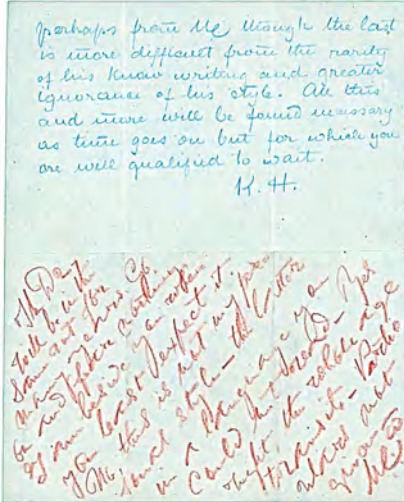
De wijsheid van deze uitspraak is, dat als we iets niet onderhouden en gebruiken, we het zullen verliezen, omdat de samenwerking ermee verloren gaat. Deze wijsheid is veel diepzinniger dan we denken. Het laat een beeld zien van een veelvoud van samenwerkingsverbanden dat voortdurend in beweging is, continu aan het veranderen is. De keus is aan ons.

Herman C. Vermeulen

Referentie

1. Er zijn twee belangrijke uitgaven van de brieven van de Meesters. Een is *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett in chronological sequence*. Quezon City, Philippines, Theosophical Publishing House, 1993, Letter no. 20, p. 70. De andere is de bekende *De Mahatma brieven aan A.P. Sinnett*. Pasadena, Californië, Theosophical University Press, 1979, brief no. 49, p. 310.

H.P. Blavatsky: haar boodschap van Universele Wijsheid

Handschrift van Meester Koot Hoomi (boven) en Morya (onder), in een van de brieven die bewaard worden in het British Museum, Londen.

Kerngedachten

» Universele Wijsheid toont ons ook universele ethiek.

» H.P. Blavatsky bracht niets nieuws, ze bracht wat deel uitmaakte van een heel oude traditie.

» Persoonlijke opvattingen blokkeren het universele denken.

Dit jaar is het 150 jaar geleden dat *The Theosophical Society* werd opgericht. H.P. Blavatsky en haar Leraren gaven in 1875 de impuls om de aloude Universele Wijsheid, de Theosofia, opnieuw onder de mensheid te verspreiden. Een nieuwe impuls van de grote organisatie van Wijzen die ons in de ontwikkeling van hun bewustzijn ver vooruit zijn en die wij kennen als de *Loge van Wijsheid en Mededogen*. Deze Wijzen inspireren al 18 miljoen jaar de mensheid en met elke nieuwe impuls bieden zij de kennis aan die in een bepaalde tijd en cultuur bij ons past om ons vooruit te helpen in onze ontwikkeling tot vollediger mens-zijn.

In dit jubileumjaar wil de Theosophical Society Point Loma (TSPL) niet alleen het werk van Blavatsky belichten, maar ook vooral laten zien hoe de hedendaagse Theosofie past in dit grootse beeld. De lezingen tot aan juni 2025 hebben als thema dan ook: *18 miljoen jaar Theosofia, 150 jaar Theosofie*. We hopen deze lezingen daarna in een totaalpublicatie uit te kunnen brengen. Zo worden in twintig lezingen de volgende thema's behandeld:

- De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden (januari)
- H.P. Blavatsky's plaats en taak in de Hiërarchie van Mededogen (februari)
- H.P. Blavatsky's rol in de vernieuwing van het werelddenken (maart-april)
- Meewerken aan 2000 jaar toekomst van de Theosofia (mei)

Op www.blavatskyhouse.org staat een overzicht van alle titels en data. De lezingen kunnen online worden gevolgd via een livestream op YouTube en daar ook worden teruggekeken.

Bijgaand artikel is een introductie tot deze serie, waarin Herman C. Vermeulen twee aspecten belicht van H.P. Blavatsky: wat zij vertegenwoordigde en wat zij presenteerde.

Als we spreken over Helena Petrovna Blavatsky in de tijd waarin zij haar taak vervulde, moeten we veel aspecten duiden die bij elkaar een complex beeld opleveren. Zo is er Blavatsky als persoonlijkheid, maar ook als boodschapper van haar Leraren en als H.P.B., in haar functie

van Tulku. En zo is er de roerige tijd in de wereld rond 1875, het jaar dat zij in opdracht van haar Leraren met enkele anderen The Theosophical Society oprichtte.

Ik heb in 2022 in mijn lezing 'De spirituele impuls van Helena P. Blavatsky' al een breed beeld hiervan

willen geven.⁽¹⁾ In dit artikel wil ik twee aspecten van haar werk verder belichten: wat Blavatsky vertegenwoordigde en wat zij aan de mensheid presenteerde. Natuurlijk hangen deze twee aspecten nauw met elkaar samen. Om de manier te begrijpen waarop de Loge van Wijsheid en Mededogen werkt en de rol die Blavatsky hierin speelde, zullen we de Theosofia moeten begrijpen. Hiervoor is een brede en gedegen studie noodzakelijk, en dit is niet zomaar een losse uitspraak. Recentelijk zagen we analyses van historici die een wetenschappelijke benadering claimen van wat er speelde in de tijd van Blavatsky, en hun conclusies zijn niet bepaald om trots op te zijn. Ik kom daar straks op terug.

Broederschap van Wijzen

Wat vertegenwoordigde Blavatsky in haar tijd? Zij was een boodschapper van de Loge van Wijsheid en Mededogen. Die Loge is al 18 miljoen jaar actief om de mensheid te helpen. Het is een hiërarchisch opgebouwde organisatie, een broederschap van Wijzen die ons in de ontwikkeling van hun bewustzijn ver vooruit zijn. De leider van die hiërarchie noemen we de Mahā-Chohan, en onder zijn leiding is dan een aantal Meesters actief. Blavatsky had direct contact met twee van hen, de Meesters Koot Hoomi en Morya. Morya was de Meester die Blavatsky in 1851 vroeg of zij bereid was haar leven ten dienste te stellen van de mensheid door het uitdragen van de Theosofia in de vorm die we nu Theosofie noemen.

Voor velen roepen deze feiten al vragen op, omdat deze vrij onbekend zijn en niet passen in het verder ook al zo snel veranderende wereldbeeld. Daarom is het belangrijk te begrijpen hoe deze broederschap werkt: wat is haar taak, hoe is ze georganiseerd, wat doen ze?

Verreweg het meeste wat wij weten over de Loge van Wijsheid en Mededogen is afkomstig van het bronmateriaal dat Blavatsky ons verschaftte uit haar directe correspondentie en de correspondentie tussen 1880 en 1886 van de Meesters met een aantal andere mensen (te vinden in de *British Library* in Londen). We gaan daar ook verder op in tijdens de bovengenoemde lezingenserie 'H.P. Blavatsky's plaats en taak in de Hiërarchie van Mededogen'. In de tweede plaats was er in die tijd een correspondentie over de theosofische aspecten van diverse onderwerpen tussen de twee genoemde oosterse Meesters en de Britten A.P. Sinnett en A.O. Hume, die betrokken waren bij de Theosofen in India. De brieven aan Sinnett zijn te vinden in de *British Library* in Londen; iedereen kan ze daar inzien. Ze zijn in 1923 uitgegeven als *The Mahatma*

Letters to A.P. Sinnett from the Mahatmas M. & K.H. en later ook in het Nederlands vertaald.⁽²⁾

Naast de bekendste Meesters, Koot Hoomi en Morya, waren nog enkele Meesters actief bij het theosofische werk in die jaren, alsmede hun leerlingen – *chela's* – zo'n twaalf in getal. Die groep werkte samen, waarbij Blavatsky één van de *chela's* was. Dus de hiërarchie in de Loge van Wijsheid en Mededogen voor het theosofische werk werd geleid door de Mahā-Chohan — door de Meesters vaak respectvol *Chef* genoemd. Dan waren er de Meesters, en onder hen werkte een groep *chela's*, onder wie Blavatsky. Verder was er in de jaren na 1875 een grote groep medewerkers betrokken bij de opbouw van wat zou uitgroeien tot een grote theosofische organisatie. Het begon in New York in 1875; de organisatie werd vervolgens door H.P. Blavatsky geleid vanuit de plaats waar ze op dat moment was, onder andere New York, Adyar en Londen. En zo is het na het overlijden in 1891 van Blavatsky verdergegaan. Dit is wat we in gedachten moeten houden. Overal in de theosofische bronnen vinden we stukjes informatie, over de werkwijze en de principes die nog altijd worden toegepast.

Een 'typemachine voor de Meester'

In de omvangrijke literatuur die Blavatsky heeft nagelaten, heeft ze sommige artikelen en documenten ondertekend met H.P.B. in plaats van H.P. Blavatsky. H.P.B. was de aanduiding van een van de Meesters die Blavatsky

overschaduwde als Tulku, en haar hielp met alle publicaties, zoals bijvoorbeeld het schrijven van *De Geheime Leer*. Blavatsky verkeerde op die momenten in een toestand waarin de Meester *door* haar kon werken. Blavatsky gaf met de ondertekening H.P.B. aan dat ze bij het schrijven meer een 'typemachine voor de Meester' was dan dat ze schreef vanuit haar eigen ideeën en kennis.

Blavatsky kwam als boodschapper in een lange reeks van boodschappers van de Loge van Wijsheid en Mededogen. De formulering die ik gebruikte, '18 miljoen jaar', is niet zomaar een omschrijving van een lang tijdvak, maar de duiding van de periode waarin het denkbewustzijn van de mens al wordt gestimuleerd in zijn lange evolutionaire tocht om het menselijk zelfbewustzijn te ontwikkelen. Met het begin van die periode van 18 miljoen jaar begon ook het werk van een reeks van boodschappers die telkens een deel van de Theosofia – *de Wijsheid der Goden* – in een voor die tijd geschikte vorm naar buiten brengen. We zijn hier in januari verder op ingegaan tijdens de lezingenserie 'De Hiërarchie van Mededogen — wereldwijd, van alle tijden'.

Ik merkte al op dat als we Blavatsky en het werk van de Loge van Wijsheid en Mededogen willen begrijpen, we ook de Theosofia moeten begrijpen. Een analyse van de historische publicaties alleen kan namelijk leiden tot een groot misverstand. Nog geen jaar geleden verscheen het resultaat van een onderzoek naar *The Mahatma Letters* — De Brieven van de Meesters. Hierin werd geconcludeerd dat het *fake* was, met de conclusie in het verlengde daarvan: Blavatsky is *fake*. Hoe kwam men tot die conclusie? De Brieven zijn geschreven in verschillende soorten schrift, er zijn verschillende handschriften, er zijn verschillende kleuren en materialen gebruikt, enzovoort.

Zo werd er niet nagedacht over de werkwijze van de Loge van Wijsheid en Mededogen, men keek alleen naar de voetafdrukken van de boodschapper. Maar zo kom je nooit tot een dieper begrip. Het is moeilijk om te discussiëren met dit soort wetenschappers, zoals ze zichzelf noemen. Ze spreken van 'onbruikbare informatie vanuit wetenschappelijk oogpunt gestelde harde feiten'. Maar waarheid en fictie zijn als olie en water: ze zullen zich nooit vermengen. De Brieven zijn tot stand gekomen door precipitatie: de neerslag van koolstof uit de lucht op papier. Hetzelfde proces vindt nu op elektrostatische wijze plaats in onze kopieermachines. De verschillende handschriften ontstonden doordat de Meesters ze dicteerden door middel van 'etherische telegrafie' aan verschillende chela's. En elke chela had zijn eigen handschrift. Je moet

Theosofie bestuderen en deze werkwijze begrijpen voordat je een conclusie kunt trekken.

Een belichaming van universele leringen

Het begin van Blavatsky's activiteiten in 1875 markeerde de volgende stap in een lange rij van activiteiten van de Loge van Wijsheid en Mededogen. Het is een belichaming van dezelfde universele leringen die de afgelopen 18 miljoen jaar aan de mensheid zijn gegeven, een belichaming speciaal voor de westerse manier van denken. De Loge van Wijsheid en Mededogen richtte zich op de westerse geest bij zijn uitleg van de evolutionaire ontwikkeling van alle wezens, opdat mensen meer begrip krijgen van de geestelijke essentie van het leven, meer inzicht in hoe ze effectief kunnen omgaan met hun mogelijkheden in deze incarnatie en het hoe en waarom van voor- en tegenspoed. Dit alles om te voorkomen dat zij, al worstelend met hun uiterlijk leven, evolutionair achteropraken als het gaat om de ontwikkeling van hun innerlijk leven.

Universele Wijsheid bestaat dan ook niet alleen uit universele technische leringen, maar ook nadrukkelijk uit universele ethische en morele inzichten, dus de consequenties. Zo leren we hoe de wereld functioneert, hoe Karma werkt, maar ook wat de effecten zijn van tegenover elkaar staan of juist samenwerken op basis van broederschap als feit in de Natuur. Pure ethiek voert terug op de wetten van het Universum.

Het is ook goed om nog eens te benadrukken dat de Loge van Wijsheid en Mededogen geen organisatie is waarin mensen een soort baan hebben. Mensen die uit vrije wil samenwerken – zoals we dat in onze organisatie de Theosophical Society Point Loma doen – proberen een verlengstuk te zijn van de verheven idealen die de Loge van Wijsheid en Mededogen kenmerken. Wij werken in diezelfde atmosfeer, we hebben geen betaalde medewerkers, we zetten ons allemaal in omdat we motivatie vinden in de theosofische leringen en proberen ons de specifieke morele en ethische grondslagen eigen te maken, om het feit van Universele Broederschap tot een praktische houding in het leven te maken.

We kunnen daarbij aantekenen dat deze manier van werken gedurende al die miljoenen jaren dezelfde is gebleven. We geven *om niet* door wat we *om niet* hebben ontvangen.

Inspireren, niet afdwingen

Eén van de belangrijkste adagia van de Loge van Wijsheid en Mededogen, en dus ook van onze organisatie, is: we

inspireren alleen, we dwingen niets af en dringen niets op. Inspireren betekent dat mensen een indruk krijgen hoe iets kan worden gezien of gedaan. Maar het is altijd de vrije wil van mensen, van de mensheid, of die lijn wordt gevolgd. Wordt er iets geforceerd, dan wordt de vrije keuze opzijgezet. Een opgelegd denkbeeld hebben we dan niet zelf op zijn waarde kunnen beoordelen: daarom is de zelfstandige ontplooiing van onderscheidingsvermogen ook zo belangrijk. We zijn en blijven altijd verantwoordelijk voor onze eigen gedachten en ontwikkeling.

Als Theosophical Society Point Loma zetten we ons met volle overtuiging in op basis van deze principes. Onze inspiratiebronnen maken we zo goed mogelijk toegankelijk met onze lezingen (online te volgen, met onze website www.blavatskyhouse.org) en met onze publicaties zoals dit tijdschrift (inmiddels aangeboden in vier talen) en, uiteraard, ons uitgebreide aanbod aan literatuur. Voor mensen die verder met ons mee willen werken is er de cursus Universele Wijsheid, waarin we de basis leggen voor mensen om een levensfilosofie op te bouwen die je in staat stelt het leven beter te begrijpen en te sturen. Het is al met al duidelijk dat de werkwijze van de Loge van Wijsheid en Mededogen niet zonder een serieuze interesse te begrijpen is. Eén van de beste bronnen noemde ik al: *De Brieven van de Meesters*. Ze zijn, naast

de gedrukte versies, ook beschikbaar op het internet. Door ze te bestuderen kun je echt de manier van werken van de Meesters proeven. Zij leggen ook uit waarom ze werken zoals ze werken. Kortom, dit is een heel belangrijke bron van informatie.

Blavatsky's lint om de bos bloemen

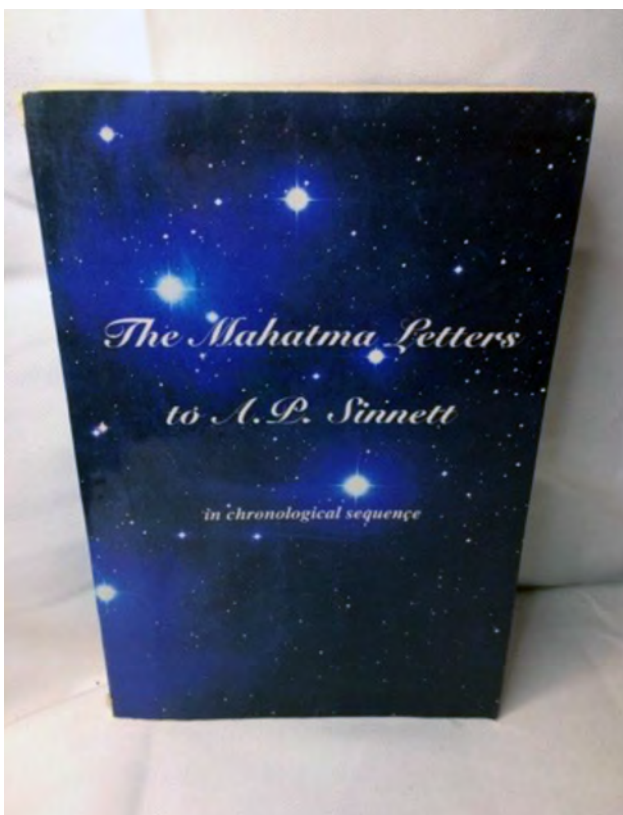
Wat presenteerde Blavatsky nu aan de mensheid? In haar omvangrijk oeuvre van boeken en artikelen heeft zij op bijzondere wijze de Theosofie verwoord. Haar publicaties kregen echter al snel het label van 'de leringen van Blavatsky' en 'Blavatsky vond deze leringen uit'. Dit is echter onjuist. Uit het voorgaande is duidelijk te concluderen dat Blavatsky de theosofische leringen gaf namens de Loge van Wijsheid en Mededogen. Het was niet iets wat ze zelf verzoon. Zij stelde altijd dat zij de kennis die zij bracht, niet eens had *kunnen* verzinnen. "Ik ben niets meer dan het lint om de bos bloemen heen."

Het woord 'Theosofie' komt uit het Grieks en is een samentrekking van twee woorden: 'Theos (Goden)' en 'Sophia (Wijsheid)'. 'Goddelijke Wijsheid' of 'Wijsheid van de Goden' — dat is wat Blavatsky naar buiten wilde brengen, in samenwerking met de Meesters, de chela's en haar medewerkers. Het woord was al in gebruik in de derde eeuw, bij Ammonius Saccas en de neoplatonisten in Alexandrië. Het werd in 1875 overgenomen door H.P. Blavatsky en anderen die met haar verbonden waren bij de oprichting in New York van The Theosophical Society, als naam voor de moderne vorm van de archaïsche wijsheidsreligie die zij verkondigden. En vandaar dat we spreken over Theosofie en Theosofia. Theosofie is wat we geacht worden te kunnen begrijpen met onze westerse denkpatronen – gepubliceerd sinds 1875 – en Theosofia is de oneindig meer omvattende 'Wijsheid van de Goden'.

In 1893 schreef William Q. Judge de beroemde openingszin van zijn boek *De Oceaan der Theosofie*, waarmee hij een definitie van de Theosofie gaf:

Theosofie is die oceaan van kennis, welke de evolutie van bewuste wezens van kust tot kust omvat; onpeilbaar in zijn diepste gedeelten voldoet hij aan de eisen van het door-dringendste verstand, en toch is hij ondiep genoeg bij de kusten om het begrip van een kind niet te boven te gaan.⁽³⁾

Dit citaat laat duidelijk zien dat het gaat om leringen die heel diep begrepen kunnen worden door de meest ontwikkelde denkers, maar ook in de meest eenvoudige benade-

ring kun je ze zonder veel problemen aan kinderen overbrengen. Er is, om zo te zeggen, een enorme bandbreedte aan kennis beschikbaar.

Daarbij is het goed om het verschil in de termen Theosofia en Theosofie in gedachten te houden. De leringen die Blavatsky onder de naam Theosofie bracht, zijn een onderdeel van de Theosofia, onderdeel van een Universeel Systeem. In de praktijk is er wel een klein probleem: in talen als het Spaans en het Portugees kent men het verschil niet tussen deze twee woorden, daar wordt alleen het woord Theosofia gebruikt.

De stap-voor-stap-benadering

Nu kom ik bij een soort uitdaging in mijn uitleg. Het gaat om een woord dat je niet veel tegenkomt in de Theosofie: 'adumbratie'. Maar ik zal uitleggen waarom het in dit betoog een belangrijk woord is. 'Adumbratie' komt van het Latijn en betekent zoiets als 'een schaduw werpen'. Je kunt het ook lezen als het weergeven van contouren, waarbij je begint met een schetsmatige benadering, een eerste beeld, om iets begrijpelijk te maken om er later meer diepte aan te kunnen geven. Net als de eerste lessen in een discipline als wiskunde heel eenvoudig kunnen zijn, terwijl het begrijpen van de diepste aspecten van de wiskunde vele jaren aan studie vereist.

In hoeverre we ideeën begrijpen bij de eerste contouren die we daarvan waarnemen, is ook afhankelijk van onze cultuur en van onze individuele ontwikkeling. Hoever gaat daarbij onze interesse en worden de geschikte woorden gebruikt die die ideeën voor ons levend maken? Het belangrijkste om hierbij te beseffen is: het proces zal *een benadering van een waarheid* zijn. Het is waarheid op eenvoudige, schetsmatige wijze, maar wel een waarheid die in zijn eenvoud gecheckt en toegepast kan worden. Maar als we de Natuur met een hoofdletter N willen weergeven, met al haar niveaus van ontwikkeling, niet alleen vanuit materieel oogpunt maar met name vanuit mentaal, ethisch en spiritueel oogpunt, dan is dat geen eenvoudige opgave — zie de drie grondstellingen op de omslag van dit blad. Nee, het is een enorme, gecompliceerde opgave als we alle karmische gevolgen van de oneindige aantallen wezens willen begrijpen die met elkaar samenwerken en elkaar beïnvloeden. We proberen een begin te maken om te begrijpen en uit te drukken wat ons denken te boven gaat, zoals elke onderwijzer en elke ouder voor de taak staat om iets nieuws uit te leggen waar nog geen begrip van is.

Als we Theosofie willen verspreiden, moeten we woorden

en beelden gebruiken die mensen kunnen begrijpen. Maar daar schuilt ook het gevaar van beperking in. Dat moeten we ons bij onze studie van de Universele Wijsheid altijd realiseren: achter elke waarheid ligt een grotere waarheid. En elke grotere waarheid kunnen we, als we innerlijk door blijven groeien, ooit gaan begrijpen. Het gezegde 'Je kunt niet verder springen dan je polsstok lang is' maakt ons niet blij: je polsstok kan groeien. Theosofie is optimistisch. Iedereen heeft alle essentiële vermogens in zich, het enige wat we moeten leren is ze aan te spreken.

De stap-voor-stap-benadering die ik net omschreef, is een soort *bootstrapping*. De term komt uit de computerwereld. Als je de computer opstart moet deze eerst procedure A en pas dan procedure B doen: er wordt iets opgestart om daarna het volgende stukje van het systeem op te kunnen starten, enzovoort. Vergelijk het met de veters die je beetje bij beetje strakker trekt als je een paar wandelaarzen aantrekt. Dit is wat we bij de verspreiding van de theosofische leringen ook doen. Zo is het in de geschiedenis van onze organisatie — en in de lange geschiedenis van de Loge — altijd gegaan.

Zo verschaften de Meesters via Blavatsky de leerstof waar vele generaties een aantal stappen mee kunnen zetten die noodzakelijk zijn voor een harmonieuze groei van ons bewustzijn. Blavatsky bracht ons met meesterlijke werken als *De Geheime Leer* en *De Stem van de Stilte* zeer technische maar ook zeer morele, ethische kennis. Prachtige literatuur, waar we in ons stap-voor-stap-leerproces veel tijd voor nodig zullen hebben om deze ten volle te doorgronden.

waarheid > Waarheid > WAARHEID

Een waarheid kan op verschillende manieren worden gepresenteerd zonder de essentie ervan te vervalsen. Het begrijpen van een waarheid werkt als zo'n bootstrapping-proces: van waarheid naar Waarheid naar WAARHEID. Met een eenvoudige benadering kunnen we iets van de leer begrijpen dat in essentie waar is, waarna we bij elke stap weer een beetje verder en dieper kunnen gaan. Daarbij blijft de waarde van de eerste waarheid, die op een beperkte manier was toegepast, bestaan.

Het is goed te vergelijken met het leerproces van kinderen. Dat begint al bij de geboorte en in wezen is het een proces dat ons hele leven voortduurt. Wat is het kenmerk dat we bij lerende kinderen hanteren? We doen ons best om hen te onderwijzen en hun geest beetje bij beetje te trainen. We overvoeren ze niet direct met de moeilijkste of meest diepzinnige lesstof, om te voorkomen dat zij moeten

afhaken.

Voor mensen die zijn geïnteresseerd in Theosofie is dit ook de veilige weg. We volgen graag de buddhische manier van beeldvorming, de *top-down view*, waarin we van het grote geheel langzaam naar de details gaan. Eerst het algemene beeld, waarbij we zoveel mogelijk details weglaten die dit beeld verstoren. In de praktijk zien we vaak juist het omgekeerde: mensen willen graag de details begrijpen voordat ze de achtergrond, het algemene idee proberen te vatten. Maar het detail voert dan niet tot de essentie.

Daarom presenteren wij de Theosofie vanuit de algemene principes. Het is daarbij van groot belang om niets uit het hoofd te leren, omdat het niet tot inspiratie zal leiden. Een tweede valkuil die we als bestudeerders van de Theosofie moeten vermijden is het herinterpreteren van wat we leren. Als we onze nieuw verworven kennis en inzichten met anderen willen delen, moeten we ons altijd afvragen of wat wij zeggen in overeenstemming is met de oorspronkelijke leringen. Het is altijd beter om te zeggen: “Dit is zoals ik het heb begrepen”, in plaats van: “Dit leert de Theosofie.”

De uitdaging is vaak hoe we hogere, spirituele ideeën kunnen overbrengen aan mensen voor wie die ideeën nog volkomen vreemd zijn. We hebben dan te maken met twee belangrijke factoren: culturele expressies en persoonlijke interpretaties. We krijgen van jongs af aan de nodige cultuurgebonden bagage mee van ons land, onze stad, onze familie: allerlei ideeën die vaak zonder dat we het beseffen worden gepresenteerd onder het motto ‘dit is wat het is’, waar we vervolgens onze eigen interpretatie aan toevoegen. Willen we serieus studie van de Theosofie maken, dan zullen we dat echt opzij moeten zetten om tot de kern te kunnen komen.

Er is een beroemde uitspraak van Meester M. aan Sinnett. Hij zegt:

U zult zien dat in onze leer de synthetische methode noodzakelijk is; u zult het geheel moeten omvatten – dat wil zeggen de *macrokosmos* en *microkosmos* moeten verenigen – voor u in staat zult zijn de delen afzonderlijk te bestuderen of te analyseren, en ze daardoor beter te begrijpen. De Kosmologie is de gespiritualiseerde fysiologie van het heelal, want er is maar één wet.⁽⁴⁾

De Meester wilde met deze ‘eenvoudige buddhische benadering’ laten zien dat het algemene principe in het kleine en in het grote te vinden is, maar dat het in essentie

op alle niveaus hetzelfde is. Probeer het principe te begrijpen en probeer dan de details te begrijpen. Van kosmologie tot psychologie: weet dat de wetten, de principes op alle niveaus precies hetzelfde werken. Dit impliceert dat er niets nieuws wordt gebracht. Blavatsky bracht wat deel uitmaakte van een 18 miljoen jaar oude traditie. De leringen mogen voor onszelf misschien nieuw zijn, maar ze zijn heel oud — beproefd en juist bevonden door miljoenen die in hun bewustzijn verder zijn ontwikkeld dan wij.

Het gebruik van Sanskrit

Blavatsky gebruikte zoveel mogelijk taal die de westerse geest kon verstaan. Dat was echter niet eenvoudig, omdat zij ideeën moest verwoorden waar in het Westen geen woorden voor bestonden. Daarom gebruikte zij veel Sanskrit-woorden. Sanskrit is een zeer oude taal die wordt gebruikt om vele begrippen uit de Theosofia te benoemen. Het is voor bestudeerders van de Theosofie een universele taal om te gebruiken: als basis en als aanvulling op nu levende talen. Door deze Sanskrit woorden te bestuderen hebben we de beste garantie dat we een woord gebruiken dat voor iedereen hetzelfde, juiste idee weergeeft.

Het woord ‘Karma’ bijvoorbeeld is al in veel Europese woordenboeken terug te vinden. Dit is echter ook een voorbeeld van hoe moeilijk zo’n begrip desondanks kan zijn. De leer achter Karma – de wetmatigheid van oorzaak en gevolg – is heel diep. Sommige mensen kennen het als een heel eenvoudige uitdrukking, maar het echte begrip van Karma is een uitdaging.

Blavatsky helpt ons met het begrijpelijk maken van het onbekende door voorbeelden uit verschillende tradities te gebruiken.

Zo vergelijkt zij in *De Geheime Leer* verschillende belichamingen van de Theosofia.⁽⁵⁾ Blavatsky geeft voorbeelden uit de buddhistische scholen zoals het Mahāyāna, van de Griekse filosofen als Plato en Pythagoras en ook uit het Hinduïsme. Zij zet al die tradities min of meer parallel en ze doet dit met een heel speciale reden. In *De Geheime Leer* legt ze uit waarom ze al die tradities naast elkaar vanuit verschillende gezichtspunten belicht. In de Inleiding van *De Geheime Leer* zegt zij:

Er bestaat nog steeds ergens in de archieven van de Franse Academie, de beroemde wet van de waarschijnlijkheden, die door bepaalde wiskundigen algebraïsch werd uitgewerkt ten dienste van sceptici. Zij luidt als volgt:

Als twee personen getuigen van een feit en als ieder van hen dit een zekerheid van 5/6 toekent, dan zal dat feit een

zekerheid van 35/36 hebben, met andere woorden, de waarschijnlijkheid dat het feit waar is, staat tot die dat het niet waar is als 35 staat tot 1. Drie van zulke getuigenissen samen geven een zekerheid van 215/216. De overeenstemming tussen tien personen die elk een zekerheid van 1/2 geven, zal 1023/1024 opleveren, enz. enz. De Occultist mag tevreden zijn en niet meer verlangen.⁽⁶⁾

Deze mathematische benadering vereist een beetje begrip, maar als we in dit licht kunnen kijken naar wat zij presenteert, kunnen we de onderbouwing ervan rechtvaardigen. Het geeft zekerheden en maakt het beeld heel duidelijk. Als het om getuigenissen gaat, vinden we in Blavatsky's werken talloze voorbeelden uit verschillende tradities om de betrouwbaarheid van de uitspraken te illustreren.

Niet antropocentrisch denken

Bij het bestuderen van de theosofische literatuur is er nog een mogelijk obstakel dat we moeten zien te vermijden. Hoe herkennen we Theosofia zonder antropocentrisch denken? 'Antropocentrisch' is een term uit het Grieks met de betekenis: 'de dingen vanuit het *eigen* standpunt bekijken', 'de dingen beoordelen en begrijpen vanuit wat *wij* met onze zintuigen hebben waargenomen'. Met andere woorden, 'iets persoonlijk interpreteren met onze vertrouwde denkpatronen, vanuit onze persoonlijke ervaringen, zonder daar lang over na te denken'. Dan leggen we onszelf een enorme beperking op door niet open te staan voor nieuwe en ruimere gedachten en mogelijkheden. We zijn dan wel gewend aan onze eigen standpunten, maar voor serieuze onderwerpen is er zoveel meer te ontdekken dan we vaak beseffen.

Waarom zijn we zo snel in ons oordeel? Zoals gezegd zijn we vaak opgevoed in een cultuur en een familie die ons bevooroordeeld kunnen maken voor andere denkbeelden. We kunnen daarbij ook een luiheid ontwikkelen, waarbij het gemak van dingen maar geloven of verwerpen het wint van de inspanning om open en zelfstandig na te denken en te onderzoeken. Let wel: zo zetten we originele concepten om in persoonlijke opvattingen. De geschiedenis leert dat in de loop van de tijd zo ook hele tradities worden veranderd en opnieuw geïnterpreteerd.

We herkennen in de geschiedenis verschillende belichamingen van de Theosofia – geopenbaarde delen daarvan – zoals in het Buddhisme, de Islam of het Christendom, de Joodse tradities en de Griekse filosofie. Al die in essentie zelfde informatie is beperkt door de manier waarop deze

is ingekleed.

Als we uiteindelijk op zoek gaan naar de juiste betekenis van ideeën die zijn gerelateerd aan religie, filosofie en ook wetenschap, kunnen we worden overvallen door de vrees om in onze persoonlijke visie op het leven terrein te verliezen. Dan wordt het tijd voor de conclusie dat de universele Theosofia ver buiten onze cultuur en opvoeding ligt. Theosofie is onderdeel van onze reïncarnerende ziel, ver voorbij de opvoeding die we hebben gekregen.

Daarom is het goed om de vele belichamingen van de Theosofia te herkennen. Als we bereid zijn die te gaan bestuderen, zullen we de leringen vaak beter kunnen begrijpen, want als we de verschillende tradities met elkaar vergelijken zullen de brokjes informatie ons bij elkaar een helderder beeld geven. Een verrijking die ons kan helpen tot een dieper inzicht in de Universele Wijsheid te komen.

We moeten daarbij beseffen dat we, om universeler te worden in ons denken, onze persoonlijke vooringenomenheid zullen moeten afleggen.

Referenties

1. Herman C. Vermeulen, 'De spirituele impuls van Helena P. Blavatsky'. Artikel in: *Lucifer – de Lichtbrenger*, jaargang 45, nummer 1, februari 2023, p. 4.
2. *Mahatma Letters to A.P. Sinnett from the Mahatmas M. & K.H.* Transcribed, compiled and with an introduction by A. T. Barker. London, 1923. Een Nederlandse vertaling is: *De Mahatma brieven aan A.P. Sinnett van de Mahatma's M. & K.H.* Samengesteld en ingeleid door A. Trevor Barker. Pasadena, Den Haag, Theosophical University Press, 1979.
3. W.Q. Judge, *The Ocean of Theosophy*. New York, The Aryan Press, 1893. Nederlandse vertaling: *De Oceaan der Theosofie*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1983, p. 17.
4. Zie ref. 2, Brief 13, p. 79 Nederlandse editie.
5. Zie de lezing van Erwin Bomas: 'Spirituele impulsen vóór H.P. Blavatsky's komst in 1875' van 29 januari 2025; terug te zien via YouTube of via onze website blavatskyhouse.org/nl/lezingen/gemist/.
6. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine. Volume I*. Vele edities. Nederlandse vertaling: *De Geheime Leer. Deel I*. Pasadena, Den Haag, Theosophical University Press, 1988, p. 30 (p. xlvii originele Engelse editie).

Afbeelding van Nāgārjuna. De slangen staan voor hemelse wijsheid.

Kerngedachten

» De Grenzenloze Ruimte is voor ons een vormloze Leegte.

» De meest spiritueel-goddelijke wereld van onze hiërarchie komt op ons over als een Leegte, omdat ze zelfs voorbij ons meest verheven voorstellingsvermogen ligt. Voor verder ontwikkelde wezens echter is het een wereld van vormen.

» Alle verschijnselen, zoals de mens, zijn *leeg* in de zin dat ze als manifestatie niet duurzaam en leeg van enige werkelijke betekenis zijn.

» Wezens kunnen niet onafhankelijk bestaan. Alle verschijnselen horen bij elkaar.

» De gemanifesteerde wereld is een Volheid van levende wezens.

» Hoewel de verschijnselenwereld een illusie is, kennen mensen er werkelijkheid aan toe. Voor hen is die daarom werkelijk.

» We kunnen meer van de geestelijk-goddelijke werelden begrijpen, als we ons zelf leeg maken van allerlei persoonlijke gedachten.

Hoe leeg is de leegte?

Wat wordt in het Buddhisme bedoeld met het begrip Śūnyatā?

Er is een diepere werkelijkheid achter onze zintuiglijk waarneembare wereld. Plato noemt onze wereld als een schaduwwereld, een afspiegeling van een veel edeler wereld. Ook alle andere grote religieuze en filosofische stelsels erkennen andere bestaansgebieden, zij het dat ze vaak andere woorden en een andere beeldspraak gebruiken om hun ideeën duidelijk te maken.

De in het Mahāyāna Buddhisme ontwikkelde leer van Śūnyatā, Leegte, kan ons inspireren die andere werelden beter te begrijpen.

Als je de populariteit van het Buddhisme afmeet aan de aanwezigheid van het aantal buddha-beelden, dan is deze religieuze filosofie heel populair in het Westen. Het is echter de vraag of de buddhistische leringen goed begrepen en toegepast worden. Om sommige van de meer metafysische leringen te begrijpen, is een geheel andere denkwijze nodig dan wat gangbaar is in de westerse wereld. Heb je die denkwijze niet, en laat je je misleiden door de woorden, dan ontstaat onbegrip. Dit onbegrip doet zich vaak voor bij een aantal kerngedachten in het Buddhisme en zeker bij het begrip Śūnyatā, Leegte.

Zoals elke auteur van een artikel van *Lucifer* dat doet, gaat hij over het te behandelen onderwerp eerst onze theosofische Leraren consulteren. Wat hebben zij over dit onderwerp gezegd? Het leek ons daarom waardevol bij dit artikel eerst enkele fragmenten over dit onderwerp te geven van onze Leraar Gottfried de Purucker.

Gottfried de Purucker over Śūnyatā

Nu is het de filosofische leer van het Buddhisme, wanneer deze leer goed begrepen wordt, dat de hele wereld om ons heen vergankelijk, illusoir, *māyāvi* is; maar dat alle bestaansvormen als basis hebben en opgebouwd zijn rond iets innerlijks, geheims, esoterisch, verborgens, fundamenteels, dat de Noordelijke Scholen, verzameld onder de grote Mahāyāna-leer, Śūnyatā noemen, dat wil zeggen de 'Leegte', het Ongemanifesteerde zoals de Theosoof zou zeggen.⁽¹⁾

Deze buddhistische wijsgeren onderwijzen dat de enige werkelijkheid, de enige grondslag als het ware van het Zijn, het Onbegrensde Ledig is. Hieruit komt in den beginne of mettertijd een Kosmos, of komen de heelallen voort; en hiertoe keren ze terug wanneer hun cyclus van manifestatie geëindigd is. Deze Leer van het Ledige – let wel – is

van veel geestelijker aard dan de Leer van de Volheid. Ze is veel moeilijker te begrijpen dan deze laatste, omdat ons Europees denken niet geoefend is in de wijze van denken die nodig is om dergelijke gedachten gemakkelijk te begrijpen. Wij kunnen ons veel gemakkelijker, veel sneller, een idee vormen van de volheid der dingen, dan van de gedachte dat uit het onbegrensde en volmaakte ledig, alle oneindige manifestaties van het Kosmisch zijn voortkomen; en dat ze weer in het ledige terugvallen wanneer de kringloop van hun leven voltooid is.⁽²⁾

De huidige schrijver, wanneer hij hetzelfde onderwerp behandelde, heeft bij verschillende gelegenheden gesproken over Ruimte in een van haar aspecten als *Śūnyatā* (शून्यता), waarbij hij hier een diep betekenisvol mystiek woord nam dat gebruikt wordt in de diepere, of nauwkeuriger gezegd, in de esoterische leringen van Gautama de Buddha. Dit woord betekent letterlijk vertaald 'Leegte' of 'het Ledig'; en bij andere gelegenheden, waarbij hij naar een ander aspect van Universele Ruimte verwees, heeft hij het *Pleroma* (πλήρωμα) genoemd. Dit is een oud Grieks woord, vaak gebruikt door de Gnostici, en betekent 'Volheid'. Welnu, het zou overduidelijk moeten zijn voor ieder nadenkend mens die zijn gezond verstand niet heeft laten varen, dat wanneer een voorwerp van denken, Ruimte in dit geval, de ene keer een 'Ledig' wordt genoemd en op een ander moment een 'Volheid', hier een reden voor moet zijn en dat er geen tegenstrijdigheid is in het gebruik van twee heel verschillende termen.

(...)

... de esoterische term *Śūnyatā*, het 'Ledig', of de Leegheid, heeft betrekking op de hoogste regionen van Cosmische Geest; en juist omdat deze Cosmische Geest niet kan worden waargenomen door welk menselijk zintuig dan ook, en juist omdat het zelfs buiten de hoogste reikwijdten van de menselijke verbeeldingskracht ligt – aangezien het geen vorm en geen 'lichaam' bezit dat wij mensen kunnen begrijpen – wordt het, door een beeldend gebruik van de bekende term 'leeg', 'Ledig' genoemd.

(...)

Wanneer ons denkvermogen, met zijn verheven reikwijdte van gedachte, in en achter de fysieke sfeer doordringt, realiseren we ons dat de fysieke sfeer slechts het buitenste kleed of de sluier is die uitgestrekte en onbevattelijk immense innerlijke of onzichtbare Werelden, Gebieden, Sferen verbergt, die zich uitstrekken van de grenzen van het fysieke opwaarts tot in de steeds verder voortgaande vergezichten van Cosmische Geest, die, juist omdat het wat

wij mensen 'vormloos' noemen is, en ons denken dus geen beeld kan geven van concrete dingen of voorwerpen of beelden, we de spirituele Leegte of Leegheid noemen, en er de naam *Śūnyatā* aan geven.⁽³⁾

Ten slotte willen we je deze paradox uit de *Tao Teh Ching* van Lao-tse niet onthouden.

Als je altijd zonder begeerten bent, dan zie je het mysterie.

Als je steeds begeert, dan zie je de verschijningsvormen.

De meer je het begeert, de minder je het ziet.⁽⁴⁾

Fragment van een manuscript van de Prajñāpāramitā Sūtra.

Moeilijke leer

De bovenstaande citaten zul je enkele malen grondig moeten lezen en waarschijnlijk zal dan nog alles niet glashelder zijn. De leer over de Leegte is dan ook niet gemakkelijk. Toch wordt in bekende Buddhistische geschriften er uitvoerig over geschreven. Zo stelt de *Prajñāpāramitā Sūtra*⁽⁵⁾ dit begrip centraal. De *Basisverzen van het middenpad*⁽⁶⁾ van de buddhistische wijze Nāgārjuna gaan voor een belangrijk deel hierover.

Voor degene die niet zo vertrouwd is met deze ideeën, zijn deze boeken uiterst moeilijk. De moeilijkheid wordt nog vergroot omdat *Śūnyatā* verschillende dingen kan betekenen, die overigens nooit los van elkaar staan. Want als het begrip Leegte ons iets leert, dan is het wel dat alles met elkaar in verband staat.

We gaan proberen in dit artikel de leegte te begrijpen, wat meer behapbaar te maken. Daarbij werken we vooral de korte, hierboven staande citaten van Gottfried de Purucker verder uit.

RUIMTE

Laten we beginnen Śūnyatā in zijn meest universele betekenis trachten te begrijpen. ‘Begrijpen’ is eigenlijk te hoog gegrepen, want we kunnen het nooit *volledig* doorgronden. Toch is er hoop, want het is mogelijk althans enig begrip erover te ontwikkelen, maar dan moeten we wel oude vooroordelen en vastgeroeste denkpatronen loslaten. We moeten ons ook niet focussen op woorden, want Śūnyatā stijgt boven elk woord uit.

Als we spreken over Śūnyatā in zijn meest *universele* betekenis, dan gebruiken we eigenlijk al een verkeerd woord. Want zelfs het woord ‘universeel’ is nog te beperkt om de betekenis van de Leegte aan te duiden. Śūnyatā heeft namelijk betrekking op de grenzenloze RUIMTE, die een oneindig aantal *universa* bevat, en die elk denkvermogen te boven gaat. (Zie de eerste Grondstelling van *De Geheime Leer* op de binnenkant van de omslag.) En hoe onmetelijk uitgestrekt een universum ook is, er is altijd een begrenzing. Denk daarom bij het begrip RUIMTE niet aan *een* ruimte. Denk ook niet aan de wetenschappelijke definitie van ruimte, maar aan de oneindige, naar alle kanten zich uitstrekkende grenzenloosheid. Onbevattelijk voor ons, maar toch inspirerend om erover na te denken. Wij mensen leven op deze kleine, blauwe planeet Aarde. We kunnen met onze zintuigen alleen de fysieke wereld waarnemen. Boven – of *in* – die wereld is een andere wereld. Een wereld die etherischer is. Daarboven – of nog verder *binnenwaarts* – bevindt zich de mentale wereld, die nog etherischer is, enzovoort. Er is een hiërarchie van werelden of sferen, die steeds etherischer worden, steeds moeilijker voor ons om er iets van op te merken. Een wezen kan alleen iets van een wereld gewaarworden als het in zichzelf het ermee corresponderende bewustzijn heeft ontwikkeld. Je kunt immers alleen maar kennis van iets opdoen als het ook in je leeft. Dus als wij van een wereld het ermee corresponderende element niet in onszelf ontwikkeld hebben, is die wereld voor ons volledig vormloos en ervaren we die als leegte.

Dat klinkt ingewikkeld, maar dat is het niet. Wij mensen, denkers, kunnen gedachten waarnemen, want een gedachte denken is een gedachte waarnemen. Waarom kunnen we dat? Omdat we met ons bewustzijn vertoeven in het mentale gebied, de denkwereld. We horen daarin thuis. Dieren of planten kunnen dat niet. Voor hen bestaat het menselijk mentale niet, of hooguit vagelijk, omdat ze er de innerlijke zintuigen *nog niet* voor ontwikkeld hebben. Zo is *voor ons* het meest goddelijk-spirituele gebied van de RUIMTE vormloos. We kunnen er geen enkel concreet

beeld bij maken. Die wereld gaat voorbij ons bevattingsvermogen, voorbij ons meest verheven voorstellingsvermogen, voorbij de horizon van ons bewustzijn. Ze doet zich aan ons voor als Leegte: Śūnyatā.

Over die voor ons hoogste wereld wordt wel gesproken als over de Kosmische Geest, waarin we, naar het woord van Paulus, ‘leven, bewegen en zijn’.⁽⁷⁾ We kunnen aan de Kosmische Geest geen vorm geven. We kunnen er geen lichaam in ontdekken. Daarom doet die zich voor als Leegte, hoewel we zelf in die ruimte ons bestaan hebben en erin opgenomen zijn. En toch ervaren we die ruimte als leeg.

Die Leegte bestaat dus wel, ook al kunnen we er niets concreets over zeggen. De fout die sommigen maken door te denken dat die Leegte niets is, kun je vergelijken met hoe vorige generaties westerse oriëntalistten het begrip Nirvāna interpreteerden. Nirvāna betekent uitblussing. En de geleerde oriëntalistten meenden dat de mens uitgeblust zou worden, dus zou ophouden te bestaan als hij Nirvāna betrad. Ze begrepen niet dat de mens, als samengesteld wezen, de lagere en beperkte elementen in zichzelf uitblust — dat wil zeggen: loslaat. Hij overstijgt die elementen die hem vasthouden in het uiterlijke gebied. Alleen het beperkte van het lager zelf wordt losgelaten, wordt uitgeblust, maar de hogere delen van de werkelijke mens komen tot volle activiteit in Nirvāna.

Op dezelfde wijze zou je Śūnyatā verkeerdelijk kunnen opvatten als een absolute leegte, een vorm van nihilisme. Als je dat doet, ga je echter volledig voorbij aan de bedoeling van dit Sanskrit-woord. Onze westerse talen missen vaak de woorden voor deze subtiele spirituele gedachten. Vandaar dat Sanskrit-woorden vaak verschillend vertaald worden. Hecht daarom niet te veel aan woorden. Probeer begrip te ontwikkelen.

Hoe relatief is leegte?

De relatief hoogste wereld is voor ons leeg, maar dat wil niet zeggen dat die voor alle wezens leeg is. We bevinden ons op een bepaalde traptrede in de hiërarchie. We beschikken over een bepaald bewustzijn, dat een bepaald bereik heeft. We hebben onze grenzen in onze waarneming.

Verder ontwikkelde wezens beschikken over een ruimer bewustzijn met een verderstrekkend bereik. Wat voor ons leeg en vormloos is, daar waarin we niets kunnen ontwaren en ons niets bij kunnen voorstellen, is voor verder ontwikkelde wezens – we spreken dan over super-goden – een wereld van vormen, even reëel voor hen als onze

wereld reëel voor ons is. Zij leven, bewegen erin en doen hun goddelijke ervaringen daarin op.

De misvatting die ten aanzien van Śūnyatā gemaakt wordt, is dat het wordt opgevat als *Niets*, dus als feitelijk niet bestaand. Het begrip Niets in zijn letterlijke betekenis is een westers begrip, voortgekomen uit het dogma dat God de wereld uit het niets zou hebben geschapen, een filosofische en wetenschappelijke ongerijmdheid. Als je de eerste verzen van *Genesis* goed leest, en de esoterische sleutel hanteert, begrijp je ook dat Goden onze wereld schiepen – of beter nog: vormden – vanuit een hoger bewustzijnsgebied.

Leegte is alleen in die zin ‘niets’, dat het *niet iets* is. Het is geen ding, geen voorwerp, geen wezen, het is niet iets in het bijzonder. We bezitten de vermogens nog niet om enig onderscheid erin te ontdekken, ja, om zelfs het bestaan ervan waar te nemen. Maar, zoals gezegd, zijn er wezens die veel meer vermogens tot waarneming ontwikkeld hebben dan mensen, en voor hen is de Leegte volstrekt niet leeg.

Je ziet: alles is relatief. Ook het begrip Śūnyatā is een relatief begrip. Het is afhankelijk van de reikwijdte van je bewustzijn. Alleen de Grenzenloze RUIMTE is niet relatief, omdat er geen enkele beperking in zit en het niet in relatie kan staan tot wat anders. Immers, het *is* alles wat bestaat.

Alle verschijnselen zijn leeg

In het Buddhisme is er een tweede betekenis die aan Śūnyatā gegeven wordt, te weten, de veel aangehaalde leerstelling dat alle verschijnselen leeg zijn. Er zijn verschillende visies die dit proberen te duiden. Wordt ermee bedoeld dat elk ding, elk verschijnsel of elk wezen niet bestaat? Wij denken dat dit niet zo is. Of bedoelt men dat elk wezen *in zijn essentie* leeg is?

Wil je begrip hierover ontwikkelen, dan moet je je ervan bewust worden, dat alles wat bestaat in deze verschijnselenwereld een illusie is, of zoals dat in het Oosten wordt genoemd: een *māyā* is. Māyā betekent ‘het gemetene’, of ‘wat gemeten kan worden’. Het duidt dus op de wereld van vormen, het meetbare, de gemanifesteerde wereld. Die is een illusie.

Je moet echter wel een juist idee hebben van illusie. Sommigen vatten dit begrip namelijk op als niet-bestaand. Voor hen betekent de leegte van verschijnselen, dat ze niet bestaan. De vraag doet zich dan wel voor, hoe kunnen we ze dan waarnemen? Hoe kunnen we in de verschijnselenwereld leven, als ze niet bestaat? Is deze visie daarom

logisch? Wij denken van niet.

Dichter bij de werkelijkheid is het idee dat alle verschijnselen wel bestaan, maar dat ze tijdelijk zijn. Alles wat een vorm heeft, heeft een begin en daarom ook een eind. Zelfs de grootste kosmos die we ons kunnen voorstellen, miljarden sterren bevattend, en die miljoenen en miljoenen jaren bestaat, is niettemin een illusie, want voorbijgaand. Verschijnselen hebben geen bestaansgrond op zichzelf, omdat ze het gevolg, een reflectie zijn van een innerlijke, erachter werkzame kracht.

Als daarom wordt beweerd dat alle verschijnselen leeg zijn, dan betekent dit dat ze niet duurzaam zijn, tijdelijk en vergankelijk zijn, en daarom leeg zijn. Alle *vormen* zijn leeg van enige werkelijke betekenis.

Leeg van zelf

Er zijn stromingen in het Buddhisme die het begrip Śūnyatā ook opvatten in de zin dat elk wezen geen zelf heeft. Alles wat gemanifesteerd is, is leeg van ‘zelf’, bezit dus geen ‘zelf’.

Dat woord ‘zelf’ is een vertaling van het Sanskrit-woord ‘Ātman’, dat in de heilige Hinduïstische geschriften, de *Upanishads*, veelvuldig gebruikt wordt. Sommige Buddhisten echter gaan uit van wat ze *anātman* noemen. Er is *geen* Ātman, *geen onveranderlijk, permanent Zelf*, geen blijvende essentie in de mens of in welk ander verschijnsel dan ook.

We hebben hier te maken met een zeer diepzinnige leer, die zorgvuldig nadenken vereist. De vraag of er in de mens een onveranderlijk element is, is zo moeilijk, dat Gautama de Buddha zweeg toen hem die vraag werd gesteld.⁽⁸⁾ Later vertelde hij aan Ānanda, zijn ver gevorderde discipel, dat elk antwoord dat hij gegeven zou hebben, tot misverstand had geleid. Had hij gezegd dat er inderdaad een duurzaam Zelf in de mens zit, dan was het idee ontstaan dat er iets onveranderlijks in de mens zit; een soort eindpunt van elke ontwikkeling. En dat is niet waar. Had hij gezegd dat er geen duurzaam Zelf in de mens zit, dan had het idee ontstaan dat de mens – het bewustzijn – eens zou ophouden te bestaan, hetgeen ook niet waar is.

De sleutel tot het mysterie zit hem in het idee van *eeuwig-durende verandering*. En verandering veronderstelt *iets* wat aan verandering onderhevig is. Is er *niets*, dan kan er ook geen verandering zijn.

Kortom, er is altijd *iets*, wat buiten of boven of in elke vorm en beperking zit. Er is iets dat ten grondslag ligt aan elk verschijnsel. Je kunt het het Ātmische in ons noemen; het is de innerlijke god of de monade. Al deze woorden

verwijzen naar een vonk van wat overdrachtelijk het eeuwige en oneindige VUUR genoemd wordt. Geef echter geen absolute waarde aan die namen. Voorkom dat het denken kristalliseert en dat er vaste, onwrikbare denkvormen ontstaan.

Het is dat *iets* dat steeds meer tot uitdrukking wordt gebracht. Het meet zich steeds weer andere voertuigen aan. Al die vormen zijn beperkingen, tijdelijke behuizingen van dat *iets*. Al die vormen, al die behuizingen, al die manifestaties zijn leeg, in de zin dat ze ophouden te bestaan als het *iets* er zich van heeft teruggetrokken. Maar dat *iets* wat ze voortbracht, wat er gebruik van maakt gedurende een bepaalde tijd, is eeuwig. En het doet er niet toe of de periode van gebruik van die vorm een dag is, zoals in het geval van een eendagsvlieg, of miljarden jaren, zoals in het geval van een zon. Het is hoe dan ook tijdelijk, heeft een begin en bijgevolg een eind. Maar de essentie ervan is eeuwig.

Die ‘essentie’ echter is niet statisch, niet onveranderlijk. Ook dat *iets*, groeit, verandert dus. Het ontwikkelt zich voortdurend, hoewel die ontwikkeling ver voorbij ons waarnemingsvermogen ligt. Dat betekent dat binnen dat *iets* nog een dieper *iets* is, wat zelfs onze diepste kern niet kent en dus leeg, Śūnyatā, is.

Dus hoewel alles wat bestaat leeg is, is alles wat bestaat ook eeuwig geworteld in Śūnyatā.

Objectief idealisme

De wereld der verschijnselen is dus illusoir. Niettemin hebben alle verschijnselen een beperkte *realiteitswaarde*, tenminste voor het bewustzijn dat er die waarde aan toekent. Dit lijkt misschien tegenstrijdig met het idee dat alle verschijnselen leeg zijn en dat dus de gemanifesteerde kosmos een illusie is. Maar illusie wil niet zeggen dat die kosmos niet bestaat. De uiterlijke wereld is niet niet-bestaand. Ze bestaat wel degelijk. Ze bestaat zoals een schaduw bestaat. De uiterlijke verschijnselen zijn tijdelijke projecties van iets wat erachter zit.

Als iemand echter niet inziet dat die verschijnselenwereld een tijdelijke projectie is – dus als men de aard van de uiterlijke wereld niet doorziet – dan gaat men die wereld opvatten als een werkelijkheid die op zichzelf staat. Wat je niet ziet, bestaat dan niet. Dat wil zeggen: het bestaat niet *voor jou*. Dan denk je dat bomen alleen bomen zijn, de zeeën alleen zeeën. Dan is de mens niets meer dan zijn fysieke voertuig. Dat geeft niet alleen een enorme beperking aan je wezen, het zal ook vaak de oorzaak van lijden zijn.

In feite verkeer je dan in een toestand van begoocheling. Je interpreteert de verschijnselenwereld met je beperkte waarnemingsvermogen en begrijpt niet dat je werkelijkheid toekent aan iets wat zich anders voordoet dan dat het in wezen is.

Als je in de woestijn loopt en *meent* een oase te zien – wat feitelijk een luchtspiegeling, een fata morgana is – dan verkeer je in een staat van begoocheling en interpreteer je wat je zintuiglijk waarneemt verkeerd.

Feitelijk interpreteert de grote meerderheid der mensen voortdurend het waargenomene verkeerd. Alle mensen zijn namelijk geneigd de wereld der verschijnselen te interpreteren overeenkomstig de manier waarop ze denken. En omdat bij de meeste mensen het denken nog zeer onvoldoende ontplooid is, beoordelen ze het waargenomene onjuist.

Het interpreteren van het waargenomene met het denken noemen we objectief idealisme. De *ideeën* die je hebt, bepalen hoe je de *objecten* – de wereld der verschijnselen – ziet. Je denken maakt dus zijn eigen werkelijkheid. Ben je vrolijk dan is de wereld prachtig en het leven mooi; diezelfde wereld is somber en lelijk als je een rotbui hebt. De leer van het objectief idealisme is uiterst belangrijk, omdat we daarmee niet alleen veel beter inzicht krijgen in ons eigen leven, het stelt ons bovendien in staat anderen beter te begrijpen en beter te helpen. Want hoewel mensen in een illusoire staat verkeren door werkelijkheid toe te kennen aan iets wat een illusie – *leeg* – is, kunnen ze toch zeer reëel lijden. Hun leed is zeer werkelijk voor hen.

Iemand die inzicht heeft gekregen in het illusoire karakter van de uiterlijke wereld, zou zich daarom terdege bewust moeten zijn van het feit dat de illusoire toestand waarin zijn medemensen verkeren, *voor hen* een zeer concrete werkelijkheid is. Dat maakt het mededogen in je wakker. Je gaat aan de slag om anderen te inspireren die kwaliteiten in henzelf tot ontwikkeling te brengen, waardoor ze in staat zijn de illusoire toestand van het uiterlijke leven in te zien. Leer hen zich te vereenzelvigen met het begripsvermogen, het inzicht – het buddhische – in zichzelf. Daardoor zullen ze uitstijgen boven de beperkte visie op het leven, die voor werkelijkheid houdt wat een voorbijgaande schaduw is. Deze visie op het leven is de grote oorzaak van het lijden van de mensheid.

Vanuit een spirituele visie geredeneerd, bestaat daarom duurzaam helpen niet zozeer uit het treffen van maatregelen om de uiterlijke wereld aangename en dragelijker te maken, maar mensen te leren een andere visie op het

leven te ontwikkelen. Vermijd echter altijd fanatisme. Iemand met honger geef je een goede maaltijd en je vertelt hem niet meteen over Śūnyatā.

Leegte en Volheid

Er is nog een zeer belangrijke gedachte die alles te maken heeft met de leer van Śūnyatā en dat is dat alle wezens, alles wat gemanifesteerd is, afhankelijk is van al het andere. In de eerste verzen van Nāgārjuna's *Basisverzen van het middenpad* stelt hij dat niets uit zichzelf kan bestaan. Alles bestaat bij de gratie van al het overige. Als het ene ding niet zou bestaan, bestond het andere ook niet. Ofwel, alles wat bestaat is aan elkaar gerelateerd, is van elkaar afhankelijk. Wezens zijn niet van elkaar los te weken. Op zichzelf kunnen ze niet bestaan. In de Ubuntu-filosofie van Zuidelijk Afrika wordt dat kernachtig verwoord met de zinsnede: 'ik ben omdat wij zijn'.

Alle wezens vormen één geheel: een volheid van leven. Niets in die Volheid kan vernietigd worden. Zou dat kunnen, dan stortte het totaal ineen.

Dat is de grote paradox: het Universum is zowel een Leegte als een Volheid. De Leegte heeft betrekking op die werelden die voor ons vormloos zijn en daarom ondenkbaar, terwijl de Volheid betrekking heeft op die gebieden die een vorm hebben, maar hun wortels in de Leegte hebben. Het verschil in de Leegte en de Volheid is dus feitelijk een verschil in perspectief. Daarom lezen we ook in de *Prajñāpāramitā* dat de Buddha zegt:

(...) **vorm is leegte en de leegte is vorm;**
leegte verschilt niet van vorm, vorm verschilt niet van leegte;
wat vorm is, dat is leegte, wat leegte is, dat is vorm (...)⁽⁹⁾

Vergelijk het met het volgende: ik kan een mens beschrijven aan de hand van wat ik *zie*: zijn benen, zijn armen, zijn hoofd, enzovoort. Dit is de volheid van zijn uiterlijke vorm. Ik kan ook zijn – voor de zintuigen – onzichtbare mentaliteit beschrijven. Hoe denkt hij? Hoewel dat minder concreet is, hebben ook die gedachten een bepaalde vorm. Dan is er nog zijn diepste achtergrond, iets wat we zijn innerlijke god kunnen noemen. Omdat ik daar nog zo weinig affiniteit mee heb, is die zo vormloos, dat die zich als leegte aan me voordoet, hoewel ik weet dat die bestaat. De volheid van zijn vorm, van zijn lichaam, is in essentie de leegte van zijn innerlijke god. Alle beginselen die een mens samenstellen horen bij elkaar, komen uit elkaar voort, zijn afhankelijk van elkaar, zijn elkaar. Ze zijn de

uitingen van één levensstroom. Of dus voor mij een mens een Volheid of een Leegte is, is afhankelijk van waarop ik mijn bewustzijn richt, waarmee ik me vereenzelvig. Een materialistisch mens erkent alleen de volheid van het lichaam. De geest is een grote ledigheid voor hem. Een zeer spiritueel iemand weet weliswaar dat de vorm, het lichaam, er is, maar zal daar nauwelijks aandacht aan geven.

En wat voor mensen geldt, geldt voor alle wezens die een bepaalde hiërarchie samenstellen. Alle gemanifesteerde wezens vormen een onlosmakelijke Volheid, waarbij het bestaan van de een afhankelijk is van de ander. Allen hebben een gemeenschappelijke oergrond, de Leegte. Maar die Leegte is relatief. Ze schuift als het ware steeds verder op naarmate we een groter bewustzijnsbereik ontwikkelen. Waar voor ons mensen de Leegte begint, is voor de verder ontwikkelde wezens een vorm-wereld.

Jezelf leegmaken

Deze filosofie van de Leegte lijkt bij een eerste kennismaking heel moeilijk, maar eigenlijk valt dat reuze mee, als je tenminste de juiste sleutels hanteert. Het is eerder onbekendheid en daardoor onwennigheid voor mensen die in een westerse beschaving zijn opgegroeid. Het is even wennen. Het is voorbij de woorden denken. Het kost ook tijd deze andere manier van denken, gebaseerd op andere uitgangspunten, eigen te maken.

Wil je jezelf vertrouwd maken met het idee van de grenzenloze RUIMTE, van de eeuwigdurende groei van de kern die we zijn, dan is het zaak dat je je leegmaakt van allerlei gedachten die gericht zijn op de uiterlijke wereld. Denk niet in vormen. Denk niet in fysieke waarneming. Maak je los van allerlei profane gedachten, die de neiging hebben zich in het denken te nestelen en geen ruimte laten voor meer spirituele ideeën.

Ga eens aan het eind van de dag na hoeveel zinloze en betekenisloze gedachten je die dag hebt gedacht. Welk een ruimte had je in je eigen bewustzijn gecreëerd als je die gedachten niet gedacht had! Hoeveel makkelijker had je dan de ideeën over Śūnyatā kunnen overpeinzen en die steeds beter kunnen begrijpen!

Elke mysticus streeft ernaar zich van zichzelf leeg te maken. In dit geval bedoelen we met 'zichzelf' het lager zelf of de persoonlijkheid. Dit is een actief proces, al lijkt het wellicht voor de oppervlakkige mens dat je dan niets doet en leeg bent.

Vergelijk het met een grootvader die rustig in zijn leunstoel zit. Zijn kleinkind speelt aan zijn voeten. Als die opkijkt

en zijn grootvader bewegingloos ziet zitten, denkt hij dat zijn opa niets doet, dat hij 'leeg' is. Maar zijn grootvader heeft zich leeggemaakt van alle persoonlijke gedachten en is vol van de grootsheid van het Universum en de onlosmakelijke banden van alle wezens die dat Universum vormgeven. Actief laat hij de vele facetten van dit majestueuze gedachtebeeld aan zijn geestesoog voorbijtrekken. Had hij ooit daaraan kunnen denken, als zijn denkvermogen vol zorgen was, als hij zich druk had gemaakt over de inflatie die hem belet op vakantie te gaan, over zijn buurman die zo onaardig doet, of over het slechte weer?

Werp *zelfbewust* het persoonlijke, het beperkende en het eindige verre van je.

Daardoor bereik je niet alleen een innerlijke vrede en grote gemoedrust, het stelt je ook beter in staat de plichten in het leven te doen. Zoek en vind het blijvende element in jezelf. Als je stil bent, leeg van alle banale gedachten, dan weet en herken je dat bovenpersoonlijke in jezelf en begin je allengs iets te ontwaren van wat tot dan een leegte voor je was.

Referenties

1. Gottfried de Purucker, *Esoteric Tradition. Volume I*. 2nd edition. Point Loma, California, Theosophical University Press, 1940, p. 103 (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/the-esoteric-tradition-vol-1-2/>).
2. Gottfried de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1994, hoofdstuk 34, p. 452. (*Fundamentals of the Esoteric Philosophy*, p. 375, originele Engelse paginering).
3. Gottfried de Purucker, *Esoteric Teachings. Volume 3. Space and the Doctrine of Maya*. The Hague, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 20, 21, 22.
4. Lao-tse, *Tao Teh Ching*. Paradox 1, regels 5-8. Diverse uitgaven, diverse vertalingen.
5. Online editie: https://dn790008.ca.archive.org/0/items/Prajnaparamita800019/Prajnaparamita_8000_19.pdf.
6. Nāgārjuna, *Mūlamadhyamakakārikā*: een relatief kort, uiterst diepzinnig filosofisch werk, dat zonder grondige voorstudie en commentaar nauwelijks te begrijpen is. Wie geen Sanskriet kent, wordt in zijn studie van dit boek nog meer gehinderd, omdat de westerse talen simpelweg geen vocabulaire hebben voor de diepzinnige subtiële gedachten. (Zie onder andere: <https://www.wisdomlib.org/buddhism/book/mulamadhyamaka-karika-english/d/doc79715.html>). Er is een Nederlandse vertaling: Nagarjuna, *Basisverzen van het middenpad*. Vertaling Michiel Leezenberg. Meppel, Boom Klassiek, 2024.
7. *Handelingen van de Apostelen*, 17:28.
8. Ānanda, *Ānanda Sutta*. (Zie: <https://www.accesstoinsight.org/tipitaka/sn/sn44/sn44.010.than.html>).
9. Zie ref. 5, *Rahulabhadra, Hymn to wisdom transcendent*, p. 28. Zie ook: ref. 3, p. 23-24 en voetnoot. Daarin wordt een deel van de Prajñā-Pāramitā-Hṛdaya-Sūtra vertaald.

Astrologie: de kosmische hoofdrolspelers

Kerngedachten

» Elk wezen is een kind van de Kosmos en draagt daarom alle potenties en karakteristieken van de Kosmos in zich, en heeft die tot een zeker niveau ontplooid. De Kosmische krachten kunnen worden onderscheiden in twaalf karakteristieken.

» Elk wezen straalt een krachtenveld uit dat zijn karakter heeft, met als dominerende karakteristiek de 'grondtoon' van dat wezen.

» Wij mensen leven en evolueren binnen het krachtenveld van een aantal kosmische wezens. Wij zijn tot hún sfeer aangetrokken, omdat we precies hier de bij óns karakter passende mogelijkheden tot evolutie vinden.

» Belangrijke astrologische hoofdrolspelers zijn: de hemelse zodiak, het Zonnewezen, de twaalf heilige planeten en het planeetwezen Aarde. Daarbij heeft elk wezen zijn eigen zodiak.

Dit is het tweede artikel in een serie over de *achtergronden* van de astrologie. In dit artikel bouwen we een beeld op van de astrologische hoofdrolspelers, gezien vanuit de grondgedachte van de Theosofie: Eenheid. Elk wezen daarin is een uiting, een reflectie van een Grenzenloos Levensbeginsel.

Het 'waarom' van kosmische invloeden

In dit artikel bouwen we voort op het eerste artikel in deze serie, dat verscheen in het vorige nummer van *Lucifer*.⁽¹⁾ In dit eerste artikel legden we uit wat astrologie is. Daarbij maakten we een scherp onderscheid tussen de oorspronkelijke esoterische en de huidige algemeen bekende astrologie. Ook spraken we over de relatie tussen astrologie en astronomie en schetsten we in zeer grote lijnen het 'hoe en waarom' van de astrologische werkingen. Alle meer gedetailleerde uitwerkingen die we later zullen geven, kun je hun juiste plek geven binnen dat algemene beeld.

We stippen de basisgedachten van dat algemene beeld nog even aan. Om te beginnen: er is één onbegrensd Levensbeginsel, een onbegrensde Oceaan van Zijn, de essentiële Eenheid van alles wat bestaat. (Zie de eerste grondstelling van *De Geheime Leer* op de binnenkant van de omslag van dit nummer.) De

grote verscheidenheid van levende wezens is onderdeel van die Eenheid. Wezens kunnen alleen dankzij die eenheid, en dus dankzij elkaar, bestaan. De Kosmos is om die reden te zien als een groots levend organisme.

Voorts: dat alle wezens, als delen van de eenheid, onverbrekkelijk *met elkaar verbonden* zijn, zodat elke actie van enig wezen logischerwijze de hele eenheid beïnvloedt. De consequentie is dat alle wezens in voortdurende interactie met elkaar zijn — al of niet intensief.

We bespraken het unieke karakter van elk wezen. Dat verklaart dat er een andere invloed uitgaat van bijvoorbeeld Jupiter dan van Mercurius, want ook planeten zijn levende wezens. En, heel belangrijk voor ons mensen: dat enkel *die* kosmische krachten op ons inwerken (ons 'wat doen') die wat karakteristieken betreft overeenkomen met de karakteristieken van *ons* bewustzijn. Kortom, dat het van onszelf afhangt — van de specifieke eigenschappen die we

hebben opgebouwd – welke invloeden sterk op ons inwerken en welke dat zwak of nauwelijks doen. Daarnaast bespraken we dat wij mensen fundamenteel een vrije wil hebben, binnen de mogelijkheden die we als bewust wezen hebben ontwikkeld. "De sterren neigen maar dwingen niet", is een oude en ware spreuk. De keuze is steeds aan ons: trachten we bepaalde kosmische invloeden te beheersen (of niet)? Trachten we ze in te zetten ten bate van onze medemensen (of niet)? Een voor ons heel belangrijk punt.

Ten slotte gingen we in op de vraag: welk nut heeft astrologie of zou deze kunnen krijgen?

De plaats van dit artikel in de artikelenserie

Dit artikel gaat over de verschillende kosmische wezens binnen de geordende structuur van de kosmos, die op onze planeet Aarde en al zijn bewoners de machtigste invloeden uitoefenen: de 'astrologische hoofdrolspelers' voor ons.

Wat bedoelen we als we planeten en sterren 'levende wezens' noemen? Hoe meer je dat begrijpt, hoe meer je deze hoofdrolspelers zult begrijpen: de hemelse zodiak, ons zonnestelsel met zijn Zon, en zijn planeten.

In volgende artikelen gaan we onder andere in op de volgende vragen:

- Wat *zijn* kosmische invloeden en waarom ervaren wij periodieke veranderingen van die invloeden?
- Wat is de verklaring voor horoscopen?
- Welke waardevolle ethische lessen zijn er uit de astrologie te trekken?

Elk wezen is als een draaikolk in de grenzenloze oceaan van Leven.

Wat is 'een wezen'?

We zeiden al: alle wezens komen voort uit een Grenzenloos Levensbeginsel. Dat is de eerste grondstelling van de

Theosofie. Daarop berusten alle inzichten uit de Theosofie. Hoe groot de uiterlijke verschillen ook mogen zijn, de kern of het hart van elk wezen is een eeuwig, grenzenloos beginsel. We zijn daarom allemaal delen van een eenheid die geen scheidslijnen of grenzen kent. We kunnen niet uit die eenheid stappen! Immers, we kunnen niet uit onszelf stappen. Welke ruimtereizen we ook gaan maken, we nemen steeds onszelf mee.

Wat is dus 'een wezen'? Wat zijn wij zelf? We zijn, in beeldtaal gezegd, een vonk van het 'grenzenloze vuur', of, als we een ander symbool nemen, een draaikolk in een onmetelijke oceaan van leven. Wat we hiermee bedoelen is dat elk wezen een 'samentrekking', een 'concentratie' of 'condensatie' is van die principiële, eindeloze mogelijkheden. Daarom draagt elk wezen *alle mogelijkheden in zich die het grenzenloze Leven in zich draagt*. Immers, een vonk is niet wezenlijk anders dan het vuur, en een waterdruppel is niet anders dan de oceaan. En voorts: het houdt in dat we het Geheel zijn en dus met alle andere wezens verbonden zijn. We kunnen niet bestaan los van het geheel. Geen wezen staat op zichzelf, los van andere. Alle levende wezens reageren op elkaar. Door de eenheid is er een voortdurende wisselwerking. Die wisselwerking, dit voortdurend reageren op andere wezens en zelf het voorwerp zijn van de reactie van wezens, is het basiskennmerk van alle leven.⁽²⁾

Duidelijk is: een wezen is veel meer dan zijn uiterlijke lichaam. Lichamen worden geboren en sterven, en worden dan in een volgende levenscyclus weer opgebouwd. Terwijl elk wezen in de kern tijdeloos is. Het is er altijd geweest en zal er altijd zijn. Zijn ware, blijvende kern is de kracht die door zijn hele wezen en dus ook door zijn lichaam werkt.

Wat zijn wij mensen dus? We *zijn* centra van leven, bewustzijn en intelligentie — en *hebben* periodiek een lichaam om gedurende onze belichamingen in te werken. En dat lichaam bouwen we telkens op uit tijdelijk samenwerkende wezens, van gedachten tot de atomen van ons lichaam. Datzelfde geldt voor de planeten en sterren die we aan het uitspansel zien, zo boven, zo beneden. Zij zijn kosmische bewustzijnen die zich hullen in een 'hemellichaam'. En we begrijpen pas iets over een planeet of ster, als we iets weten over het type bewustzijn dat dat wezen heeft.

Elk wezen ontwikkelt zijn inherente potenties

Deze gedachten leiden tot een aantal duidelijke conclusies.

Een ervan is: we dragen allen grenzenloze potenties in ons, als kinderen van het 'grenzenloze'. Die ontplooiën we geleidelijk, leven na leven. De werelden waarin we leven, de wezens met wie we in interactie zijn (waaronder de planeten en Zon en zodiak!), geven ons de stimulansen waardoor we onze nog slapende vermogens kunnen wakker schudden en leren gebruiken. Stimulansen die ons *de kans* geven om wijzer te worden. Het hangt van onze keuzen af of we die kansen benutten, of we leren van wat er om ons heen en met ons gebeurt. We bepalen zelf hoe snel we leren.

Houdt dat pad van bewustzijns-uitbreiding ooit op? Nee, dat volgt logisch uit alles wat we zeiden. En dit verklaart het feit dat er in de kosmos wezens bestaan in enorm uiteenlopende stadia van ontwikkeling. Vergelijk het onzelfbewuste, instinctieve en zeer volgzaam bewustzijn van een scheikundig atoom of molecuul maar eens met het bewustzijn van een mens – die zijn denkvermogen nu aan het ontplooiën is met alle verantwoordelijkheden die dat met zich meebrengt – en vergelijk ons bewustzijnsbereik eens met dat van een kosmische buddha, die nog vele stappen wijzer en verantwoordelijker is dan de edelste mens die wij ons kunnen voorstellen: een 'buddha'. Het bewustzijn van een planetair, solair en galactisch wezen is in feite voor ons onvoorstelbaar. Hoe moeilijk is het al voor ons om het bewustzijnsbereik van een menselijke buddha voor te stellen. Een Zonnewezen is nog veel verhevener en grootser in bewustzijn.

En toch ... hoe ver zij ook gevorderd mogen zijn, hún

De levensboom.

bewustzijnsniveau is ons voorland! Dit is een inspirerende gedachte. Elk mens draagt de capaciteiten in zich om uit te groeien tot een planetair wezen en dan tot een Zonnewezen en dan nog grootser.

Ook de levenscyclussen zijn bij kosmische wezens anders. Hun belichaamde perioden duren veel langer dan onze. Eén uiterlijk leven van een planetair wezen duurt bijvoorbeeld enkele miljarden menselijke jaren. Pas dan begint zijn dood, zijn periodieke rustperiode. Het uiterlijke leven van een Zonnewezen duurt nog veel langer. Volgens oude Indiase geschriften gaat het bij dat laatste om een aantal jaren dat wordt uitgedrukt in een getal met vijftien cijfers.

Hoe is de kosmos opgebouwd?

De hoofdrolspelers zijn integrale delen van de zeer ordelijke bouw van de kosmos. Dat roept de vraag op: hoe is de kosmos dan opgebouwd? Deze is opgebouwd zoals elk ander wezen binnen de kosmos, namelijk: *hiërarchisch*. Om een voorbeeld te geven: het Melkwegwezen straalt een invloedssfeer uit ('emanatie' genoemd), waarin talloze sterren en planeten in de Melkweg hun levens kunnen leiden. Elke ster doet datzelfde, en binnen zijn sfeer vinden grote aantallen planeten de geschikte plek voor hún evolutie. Elke planeet creëert op zijn beurt door middel van emanatie de 'ambiance', de 'leefsfeer' voor een groot aantal minerale, plantaardige, dierlijke, menselijke en goddelijke wezens. En zo kunnen we doorgaan, want elk van deze wezens doet datzelfde in het klein: denk maar aan de orgaanwezens en celwezens die binnen onze invloedssfeer ons fysieke lichaam opbouwen.

En zo voort, en zo verder. Oftewel: elk wezen is een onderdeel, een levend orgaan van een groter wezen, en zijn lichaam is zelf samengesteld uit minder ver ontwikkelde wezens. Hier geldt het oude adagium: *zo boven, zo beneden*. De hiërarchische bouw van de kosmos wordt ook wel voorgesteld als een 'levensboom'. De bron zijn zijn wortels. Daarom wordt deze levensboom vaak ondersteboven afgebeeld, geworteld in de grenzenloze kosmos. Daaruit komt één stam voort, die geboorte geeft aan vele dikke takken, die elk geboorte geven aan vele kleine takken, en zo voort, tot aan de twijgen en bladeren. Het is een beeld om langdurig te overdenken. De verder gevorderde wezens hebben de minder vergevorderde nodig, en andersom.

Hoog en laag, laag en hoog, werken samen waardoor alle zich kunnen ontwikkelen. Hoog en laag zijn iets relatiefs. Ten opzichte van sommige wezens zijn wij, qua bewustzijn, 'hoog'; ten opzichte van andere juist 'laag'. Alles onder-

steunt alles, of beter gezegd: zou dat moeten doen, want er is, zoals we eerder zeiden, vrije wil. We kunnen het feit van universele broederschap ook uit het zicht verliezen, als we ons focussen op onze eigen verlangens.

Elk wezen fundamenteel hetzelfde opgebouwd

Een andere conclusie die we kunnen trekken uit het feit dat elk wezen voortkomt uit een ‘eenheid die alles bevat’, is dat elk wezen dezelfde kosmische aspecten van bewustzijn in zich draagt en volgens dezelfde ‘gelaagdheid’ is opgebouwd. Zo boven, zo beneden. Daarbij – en dit zeiden we al – kan de mate van *ontplooiing* van diezelfde aspecten natuurlijk immens verschillen.

Wat zijn nu die aspecten of vermogens die inherent zijn aan het bewustzijn van elk wezen? Het is een scala (‘ladder’) van bewustzijnsniveaus dat loopt *van de relatief meest goddelijke tot aan de relatief meest fysieke*, dus tot onze lichamelijke vermogens als meest stoffelijke deel. Kortom, van het *voor ons* meest spirituele, langs allerlei tussenstappen van afnemende etherische aard, tot het *voor ons* meest stoffelijke. Er is sprake van een hiërarchie *in reikwijdte van bewustzijn*. Het goddelijke in ons heeft het grootste bewustzijnsbereik, het lichamelijke het laagste, het meest stoffelijke bereik.

Elk wezen, of we het nu hebben over een ster of vuurvliegje, over een sequoia of alg, is dus analoog opgebouwd, volgens de bovenstaande gedachten. Dat leidt tot de conclusie dat er *in principe* uitwisseling (communicatie, wederzijdse beïnvloeding) mogelijk is tussen *alle* wezens. In de praktijk zijn er natuurlijk altijd beperkingen, omdat elk wezen een gelimiteerd, groeiend wezen is, een eigen karakter heeft, met een beperkte ‘antenne’ en beperkt ‘zendorgaan’.

De aspecten van bewustzijn

Hoeveel van deze bewustzijnsaspecten zijn er? Je kunt een algemeen grof beeld geven door te zeggen dat elk wezen ‘geest-ziel-lichaam’ is. Je kunt het beeld ook verfijnen, door preciezere onderscheidingen te maken: dan spreek je bijvoorbeeld over vier of vijf of zeven of zelfs twaalf niveaus van bewustzijn binnen een wezen. In dit artikel gebruiken we de verfijnde twaalfvoudige indeling, omdat die aansluit bij de twaalfvoudige zodiak, bij de twaalf fundamentele kosmische karakteristieken. Maar ook de zevenvoudige indeling komen we veel tegen in de theosofische literatuur. Deze aspecten of karakteristieken zijn niet te zien als losstaande zaken, maar zijn als de facetten

van één edelsteen: het ene achterliggende Leven dat zich in verscheidenheid uitdrukt. Denk aan de vijf of zeven of twaalf tonen van een muziekinstrument.

Ons bewustzijn straalt voortdurend krachten uit. Omdat we twaalf aspecten van bewustzijn in ons dragen, zenden we dus ook krachten van alle twaalf typen uit. Maar slechts één ervan domineert in ons: dat is de grondtoon van ons zelf-opgebouwde karakter. Hierop komen we nog terug, bij het bespreken van de verschillende zodiakken.

De hemelse zodiak

Met de hiervoor aangestipte inzichten kunnen we tot een dieper begrip komen van de zodiak en de functie van de Zon, de planeten en onszelf daarin, en de intensieve samenwerking tussen alle. We starten met de meest kosmische wezens: de hemelse zodiak. Wat bedoelen we daarmee?

Gottfried de Purucker beschrijft de hemelse zodiak als volgt.⁽³⁾ Het gaat om twaalf groepen van sterren die rondom ons zonnestelsel zijn gelegen, ongeveer in hetzelfde vlak als waarop alle planeten zich rondom de Zon bewegen (het vlak van de ‘ecliptica’). Elke groep bestaat uit zeer nauw samenwerkende sterren, dus *solaire wezens*. Deze twaalf groepen sterren vormen daarom een soort band of cirkel om het zonnestelsel heen. ‘Zodiak’ is Grieks en betekent ‘kring van wezens’. Elke groep staat bekend als een ‘sterrenbeeld’ of ‘constellatie’. Iedereen kent ze wel: Ram, Stier, en zo verder. Wij zullen het hier constellaties noemen, een woord dat uit het Latijn komt en ‘verzameling of groepering van sterren’ betekent.

Onze Zon en alle wezens binnen het zonnestelsel hebben door de tijden heen een nauwe band met deze twaalf constellaties opgebouwd. Toen ons Zonnewezen geboren werd, werd het aangetrokken tot deze locatie binnen de Melkweg, temidden van precies die kring van sterren.

Elk van de individuele sterren van de zodiak heeft natuurlijk zijn eigen individuele karakter. Maar ook een *groep* wezens heeft altijd een bepaald karakter, bepaalde typerende groepskenmerken. We kennen dat allemaal wel: dat er in het ene gezin een andere sfeer hangt dan in het andere gezin. Of, een ander voorbeeld, op de ene school heerst een andere karakteristiek dan op de andere school. Dit principe geldt ook voor elke constellatie van de zodiak. Elke groep heeft zijn eigen dominante karakteristiek, namelijk, één van de twaalf kosmische karakteristieken. Tezamen *vertegenwoordigen ze alle twaalf kosmische karakteristieken*. Die karakteristieke krachten zenden ze continu uit.

En omdat je elke constellatie kunt zien als een brandpunt dat bepaalde kosmische invloeden naar ons zonnestelsel transformeert, vormen zij de noodzakelijke schakel tussen ons en de rest van de kosmos.

In feite bestaan er niet twaalf maar slechts zes verschillende kosmische brandpunten. Maar elk ervan is tweepolig: een verheven spirituele en een lage gemanifesteerde pool. Elk heeft een 'plus- en minkant' zogezegd (waarmee we geen positieve of negatieve beoordeling bedoelen!). En dat levert in zijn geheel twaalf verschillende brandpunten op.

De namen van de zodiak

De namen van deze constellaties zijn cultuurafhankelijk. In vroeger tijden hadden ze dan ook andere namen. Elke naam had een symbolische betekenis, bedoeld om een hint te geven over de eigen karakteristiek. Laten we twee voorbeelden geven uit de Westerse zodiak. Zo staat de Weegschaal voor een karakteristiek die tendeert naar harmonie, en staat de Ram voor een karakteristiek die tendeert naar actie, naar dingen uitproberen en opstarten. Het is dus niet zo dat die namen gegeven werden omdat de betreffende sterrengroepen zo op een weegschaal of een ram leken. Want, nuchter gezegd, die weegschaalvorm of ramvorm zie je er helemaal niet in, of hoogstens met veel welwillendheid, als je allerlei elementen in je fantasie eraan gaat toevoegen.

Hoe oud zijn de namen van de sterrenbeelden? De meeste ervan zijn vele duizenden jaren oud. We komen veel van deze namen al tegen in het oude India, in Babylonië en het oude Egypte. Maar er zijn, zoals gezegd, culturele verschillen; er zijn immers niet in elk land steenbokken die als voorbeeld kunnen dienen. In het oude India werd de constellatie Steenbok 'Makara' genoemd, een soort krokodil, een soort amfibisch wezen. De oude Chinese culturen kozen voor heel andere beelden en namen.⁽⁴⁾

Welke rol vervult de hemelse zodiak?

Ons gehele zonnestelsel evolueert zoals gezegd *binnen* de twaalf zodiakale invloedssferen. Welke rol speelt de hemelse zodiak gedurende de evolutie van het zonnestelsel? Die rol is zeer groot.⁽⁵⁾ In feite ligt het hele evolutieverloop van ons zonnestelsel, *wat zijn principiële patronen en processen betreft*, vastgelegd in de zodiak. De groeicyclus van het Zonnewezen lijnen op met die van de hemelse zodiak. En omdat de groeicyclus van de planeet Aarde oplijnen met die van de Zon, doen ze dat natuurlijk ook met die van de zodiak. Er wordt ons trouwens gezegd dat alleen zeer hoge ingewijden deze kosmische processen werkelijk kunnen begrijpen.⁽⁶⁾

Kort gezegd: de zodiak bestaat uit twaalf groepen sterren die je kunt zien als brandpunten van krachten, die de twaalf basiskarakteristieken van het kosmische leven vertegenwoordigen. Zij transformeren de kosmische krachten naar het bewustzijnsgebied van ons zonnestelsel. Van de 'hoofdrolspelers' die we nu bespreken, zijn zij de meest kosmische.

Elk wezen creëert zijn eigen zodiak

We gaan nu een stap verder. Wat weinig bekend is, maar van groot belang als je de wisselwerking tussen kosmische wezens wilt begrijpen, is *dat elk wezen zijn eigen zodiak creëert*. Wat houdt dat in?

We kunnen hierover dit algemene beeld schetsen.⁽⁷⁾ Elk wezen draagt alle karakteristieken van het Leven in zich en straalt die ook – gekleurd en beperkt door zijn eigen karakter – uit. Welnu: de wisselwerking tussen die karakteristieke eigen uitstraling en de twaalf uitstralingen van de twaalf constellaties, zorgt ervoor dat elk wezen in het klein, *binnen* zijn eigen invloedssfeer, een soortgelijke band of kring van twaalf brandpunten vormt. De hemelse zodiak weerspiegelt zich in de microsfeer van dat ene wezen, doordat, om een voorbeeld te geven, de Ram-aspecten van het wezen in interactie staan met de Ram-invloed van de hemelse zodiak. Zo wordt een aangrijppunt, een resonantie binnen dat wezen gevormd. En dat geldt ook voor alle andere elf karakteristieken.

Je zou dit een beetje kunnen vergelijken met het volgende concrete beeld. Op een ronde tafel staan twaalf glazen, opgesteld in een kring. Elk glas heeft een eigen vorm en dus een unieke trillingsfrequentie. Als een muziekinstrument vlakbij een krachtige toon laat horen, zal altijd één van deze glazen sterk gaan meetrillen, terwijl de andere glazen dat een minuscuul beetje doen (bedenk dat alles een afspiegeling is van het Ene en dus alle eigenschappen

latent in zich heeft). Voor elk type invloed is er dus een transformator.

Kortom, het Zonnewezen heeft zijn eigen zodiak, elke planeet – en dus ook onze planeet – heeft zijn eigen zodiak, wij als mens hebben onze eigen zodiak.

Net als bij de hemelse zodiak gaat het bij de ‘eigen zodiakken’ om een gordel van brandpunten binnen onze eigen sfeer: binnen de sfeer die we om ons heen hebben gevormd. Daarbij neemt elk van de twaalf brandpunten een twaalfde deel van de cirkel in. Omdat de eigen zodiak van de Aarde tot de Aarde zelf behoort, er een onderdeel van is, ‘reist deze gordel met hem mee’ tijdens zijn omloop om de Zon. Als iemand zegt "Ik heb als sterrenbeeld Ram" wordt in de gebruikelijke westerse astrologie deze aardse zodiak bedoeld, niet de hemelse. Dat houdt in dat op het moment van zijn geboorte, de Zon in het teken Ram van de *aardse* zodiak stond. Die periode begint altijd op 21 maart en duurt tot 21 april. In het volgende artikel uit de serie leggen we dit uit.

In het volgende artikel (over de cyclussen in ons zonnestelsel) zullen we met deze kennis ook de zogenoemde ‘precessie van equinoxen’ en de twaalf ‘huizen’ van de geboortehoroscoop gaan verklaren.

Het Zonnewezen

De volgende ‘hoofdrolspeler’ die we bespreken, is het Zonnewezen, het wezen dat achter en door de zonnebol werkt die wij zien. Dat is het leidende wezen voor ons zonnestelsel. Het zonnestelsel is te zien als een groots levend organisme dat is voortgevloeid uit het ene Zonnewezen. Het is dus een *onderdeel* van dat Zonnewezen. En elk levend wezen daarbinnen werkt samen met het Zonnewezen, zoals ook alle cellen en atomen in onze samengestelde menselijke natuur samenwerken met het leidend menselijk bewustzijn. Het Zonnewezen is daarbij het verst ontwikkelde wezen, de *kern* van het samenwerkingsverband. Maar ‘verst’ is een relatief begrip: het Zonnewezen

is ondergeschikt aan nog universelere wezens, waaronder het Melkwegwezen.

De invloedssfeer van de Zon is gevormd uit de twaalfvoudige krachten die uit de kern van het Zonnewestzijn naar buiten vloeien. Zijn invloedssfeer omvat ons totale zonnestelsel en dan bedoelen we niet alleen de fysiek zichtbare wereld of sfeer, met daarin de zichtbare planeten, manen en Zon, maar ook alle meer innerlijke gebieden van ons zonnestelsel. En het leeuwendeel daarvan is voor ons onzichtbaar. Op al die gebieden is het Zonnewezen het centrale, leidende, coördinerende centrum. Het wordt daarom wel het ‘hart en denkvermogen’ van het totale zonnestelsel genoemd.⁽⁸⁾ De planeet Aarde doorloopt al zijn groeiperioden binnen de kaders en onder het goddelijke toezicht van het Zonnewezen.

In zekere zin is het Zonnewezen ook onze schakel met nog hogere werelden. De Zon is in die zin een waar transformatiekanaal. Daarbij vervult zijn eigen zodiak een essentiële functie.

De twaalf heilige planeten

Na de Zon bespreken we de zogenoemde ‘groep van heilige planeten’. Daarmee bedoelen we die groep planeten die een essentieel deel van het Zonnewezen zijn en een belangrijke functie hebben in de evolutie van het Aarde-wezen. Zij vervullen een krachtige leidende rol voor het aardse leven. En elk van die twaalf heilige planeten is de doorgever, de transformator, van een van de twaalf kosmische krachten naar de Aarde en al zijn bewoners toe. Je kunt het een beetje vergelijken met twaalf onderwijzers van een

kind, die elk een ander aspect van het karakter van het kind weten aan te spreken en helpen opbouwen. Daardoor krijgt het kind de kans zich harmonieus en als compleet wezen te ontplooiën.

Alle planeetwezens vormen in reële zin ‘de verschillende organen’ in het zonnestelsel. En net als de organen in ons lichaam, werken alle planeten van ons zonnestelsel zeer nauw samen, onder de centrale leiding van de Zon.

Hoeveel ‘heilige planeten’ zijn er? Het zijn er in totaal zeven, die aangeduid worden met de volgende namen: Maan, Mercurius, Venus, Zon, Mars, Jupiter en Saturnus. Volgens de meer esoterisch-astrologische leringen zijn er echter twaalf, dus vijf meer. Het gaat hier om vijf spirituele, onzichtbare planeten, die te etherisch zijn voor onze zintuigen en instrumenten om waar te nemen. Wat hun karakter betreft, *corresponderen ze nauw* met vijf van de waarneembare planeten: Mercurius, Venus, Mars, Jupiter en Saturnus. De ‘geestelijke Mercurius’ en de ‘stoffelijke Mercurius’ bijvoorbeeld, hebben een overeenkomstige karakteristiek, maar verschillen van elkaar in het niveau waarop ze die karakteristiek uitdrukken: meer spiritueel of meer stoffelijk.

Verrassend is misschien dat we spreken over de Maan en de Zon als twee ‘heilige planeten’. Dat heeft te maken met een aspect van de oude leer, dat meestal niet bekend wordt gemaakt. De Zon en de Maan worden *in dit verband* niet letterlijk bedoeld als Zon en Maan, maar zijn de versluisende namen voor twee planeten die wij niet kunnen zien. Deze twee geheime planeten vertonen wat hun karakter betreft wel een grote overeenkomst met respectievelijk de Zon en de Maan.

Het zal je vermoedelijk zijn opgevallen dat we Pluto, Neptunus en Uranus in de rij hierboven niet hebben genoemd. Deze drie planeten (Pluto staat bij de astronomen in discussie of het nu wel of niet een planeet is) behoren niet tot de heilige planeten. Zij zijn ‘gastplaneten’ in ons zonnestelsel. Dat wil zeggen dat zij slechts tijdelijk bij ons verblijven, voordat zij hun reis voortzetten naar hun eigen kosmische tehuis. Niettemin drukken deze gastplaneten toch een forse karakteristieke stempel op het volledige zonnestelsel, en dus ook op de Aarde. Vergelijk het met de situatie van een gezin die een logé heeft. De logé is er tijdelijk, maar zijn of haar aanwezigheid heeft gedurende die tijd een specifieke invloed op heel het gezinsleven.⁽⁹⁾

Planeetwezen Aarde

We zijn in onze hiërarchische opsomming nu bij onze

planeet Aarde beland. Binnen zijn invloedssfeer evolueren wij mensen van beginnende naar volmaakte mensen, naar buddha’s en zelfs goden.

Het planeetwezen Aarde ontvangt de invloeden van de Zon en de heilige planeten, en van de hemelse zodiak, en transformeert die door middel van zijn eigen zodiak naar alle wezens binnen zijn aardse sfeer. Zo doet de individuele mens dat op zijn beurt.

Steeds meer mensen beseffen intuïtief dat onze planeet een grootse organische levensgemeenschap is. Niet voor niets wordt wel gesproken over ‘ecosysteem Aarde’ en de ‘Gaia-theorie’.

Wij mensen

Wij mensen zijn integrale delen van het kosmische leven, en vormen dus een schakel in de stroom van bewustzijn die loopt van melkwegstelsel, hemelse zodiak, Zon, planeten, Aarde naar ons. In feite geven wij die krachten weer door aan de minder ver ontwikkelde wezens van de Aarde. Wij mensen zijn als totale groep denkende wezens een *orgaan* van de Aarde. Dat betekent dat je als orgaan van de Aarde (en als individuele cel in dat orgaan) verantwoordelijk bent voor jouw bijdrage aan het harmonieus functioneren van het geheel. Je kunt nergens in de kosmos, en dus ook niet binnen de aardse sfeer, allerlei kortetermijn- en ik-gerichte doelen najagen zonder dat samenwerkingsverband te beïnvloeden of zelfs geweld aan te doen. En omdat alles in de kosmos gericht is op het herstellen van de harmonie, worden alle gevolgen die een wezen teweegbrengt teruggevoerd tot de veroorzaker zelf, in de vorm van bepaalde remmende of stimulerende omstandigheden, om de verstoorde harmonie te herstellen. Ons lot, onze omstandigheden, zijn altijd *self-made*.

Maar we hoeven niet steeds in rondjes te blijven draaien door onze eigen gewoontepatronen steeds maar te repeteren. We kunnen de vele edelere potenties die in ons schuilen, elke dag wat bewuster en krachtiger inzetten. De onzelfzuchtige en bedachtzame karakteristieken die nu nog ondergeschikt zijn, kunnen we leidend maken, als we willen.

Waarom evolueren wij binnen de aardse sfeer?

We eindigen dit artikel met deze wezenlijke vraag: waarom leven wij mensen binnen de invloedssfeer van de Aarde en leren we hier onze lessen? Waarom behoren we niet tot de mensheid van Venus, bijvoorbeeld? Of tot de mensheid van een planeet van de ster Sirius?

Dit is een diepgaande vraag. Duidelijk is dat onze visie op ‘de hemelse invloeden’ in forse mate door ons begrip hiervan wordt bepaald.

We zeiden al: elk wezen heeft een beginloos verleden achter de rug, waarin het zich op een eigen, unieke manier heeft ontplooid. Kijk maar rond onder de mensen, of onder de planeten of sterren: geen enkel wezen is exact gelijk aan een ander wezen. Waarom zijn wij Aarde-mensen en geen Venus-mensen? Omdat wij in het verre verleden heel geleidelijk karmische banden hebben opgebouwd met dit planetaire wezen en die banden steeds weer hebben versterkt, op basis van overeenkomstige karaktereigenschappen. Het planeetwezen Aarde heeft een eigen, specifiek karakter en heeft van alle mogelijke planeten *de grootste gelijkenis* met ons eigen karakter. Alleen hier vinden we de stimulansen – de uitdagingen – die gelijk van frequentie zijn aan ons karakter. Alleen binnen de aardse sfeer worden onze slapende vermogens maximaal gestimuleerd om ‘mee te trillen’, te *resoneren*. Alleen hier vinden we de optimale condities om alle aspecten van ons karakter tot uitdrukking te leren brengen. Op Venus zou dat niet lukken.

Zou een tropische vogel ooit op de Noordpool geboren kunnen worden? Zou een mens ooit op de bodem van de zee geboren kunnen worden? We worden op Aarde geboren, omdat we gedurende vele, vele levens ons in samenwerking met de Aarde ontwikkeld hebben tot wat we zijn en we daardoor – voorlopig althans – niet zonder de Aarde kunnen leven.

Het is allemaal een kwestie van resonantie. Dat we onder de zeer krachtige invloeden staan van sommige planeten, van onze Zon en van de zodiakale sterren, is dus geen willekeur. Het is geen pech of geluk maar het logisch gevolg van ons *zelf*-opgebouwde karakter. Mocht je ooit eens de neiging hebben om de schuld van de mislukkingen in je leven op de kosmische wezens te schuiven (‘ik kan daar niets aan doen, want de sterren stonden niet gunstig’): je hebt jouw leerschool, jouw omstandigheden, in diepste zin zelf *gewild*. We worden hier geboren omdat we overeenkomstige eigenschappen hebben; we hebben deze eigenschappen niet omdat we hier geboren zijn. Hierin vinden we een belangrijke ethische sleutel.

Over de diepgang van de astrologische kennis

Dit zijn de hoofdrolspelers, over wie we in de volgende artikelen verder zullen berichten. Dat wil niet zeggen dat er geen andere kosmische wezens kunnen zijn die ook een

De Plejaden, ook wel ‘zevengesternte’ genoemd.

(astrologische) rol spelen voor onze planeet. Ongetwijfeld is dat het geval. Er worden ook hints in die richting gegeven, in de theosofische literatuur, over onder andere de Poolster en de Plejaden.⁽¹⁰⁾ Immers: van de oorspronkelijke diepgaande wetenschap van de astrologie, zijn slechts enkele kleine fragmenten bekend geworden.

Referenties

1. Studiegroep, ‘De basis van de astrologie. Waarop is de oorspronkelijke astrologie gegrond?’ Artikel in: *Lucifer*, jaargang 46, december 2024, nummer 6, p. 195-201.
2. Plato, *Phaedrus*, 245c-e (universele Plato-paginerings).
3. Dit is een omschrijving in eigen woorden van enkele gedeelten uit: G. de Purucker, *Esoteric Teachings. Volume 4. Galaxies and Solar Systems: their genesis, structure and destiny*. The Hague, I.S.I.S. Foundation, 2015, chapter ‘Constellations and Signs of the Zodiac’, p. 65-75.
4. Zie ref. 3, p. 65.
5. Zie ref. 3, p. 40-41, inclusief voetnoot 8.
6. Zie ref. 3, p. 42.
7. Zie ref. 3, p. 64, 66, 70-72.
8. Zie ref. 3, p. 100.
9. Zie ref. 3, p. 47-48, voetnoot 12; zie ook: G. de Purucker, *Fundamentals of the Esoteric Philosophy*. San Diego, California, Point Loma Publications, 1990, p. 451-453.
10. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine. Volume I*. Vele edities, p. 435, 648 inclusief voetnoot (paginering originele Engelse editie); *Volume II*, p. 549, 551 (paginering originele Engelse editie).

Vragen die kinderen stellen, deel 4

Hoe zorgen we voor verwondering?

In eerdere delen van deze rubriek hebben we uitgelegd dat kinderen vragen stellen om de wereld om hen heen te leren begrijpen. Door vragen te stellen en op zoek te gaan naar antwoorden, verruimen kinderen hun bewustzijn en trainen ze bovendien hun denkvermogens. Tijdens een van de lezingen van de Theosophical Society Point Loma (TSPL) in januari werden door een luisteraar de volgende vragen over dit onderwerp gesteld:

Jonge kinderen hebben de innerlijke drang om vragen te stellen. Sommige vragen zijn echte levensvragen. Dat zien we veel oudere kinderen en volwassenen niet meer doen, zeker als ze in groepen zijn. Waarom stoppen we met vragen stellen en hoe kunnen we deze essentiële vaardigheid in onze ontwikkeling weer helpen ontwaken? En hoe verander je dit in jezelf, als je zelf in een situatie bent waarin weinig mensen zich durven uitspreken?

Het antwoord op deze vragen is redelijk complex. De volgende belangrijke theosofische gedachten kunnen ons helpen bij de beantwoording:

Karma

De eerste gedachte die we in ogenschouw moeten nemen is dat karma over alle incarnaties heen werkt. De oorzaak voor een gebeurtenis kan in dit leven, maar ook heel goed in een vorig leven liggen. Op dit moment kunnen we ons die gebeurtenissen uit vorige levens niet herinneren, waardoor onverwachte of ongewenste gebeurtenissen vaak als pech of onterecht worden beschouwd. Niets in het leven is echter toeval. We hebben zelf de zaden gezaaid en beetje bij beetje krijgen we de kans om de gevolgen daarvan te oogsten.

Zelfwording

Een tweede belangrijke gedachte waar we rekening mee moeten houden, is dat we gedurende vorige incarnaties een eigen karakter hebben opgebouwd. Onze vorige levens bepalen precies wie we zijn als we geboren worden. Wanneer we opnieuw geboren worden *ont-wikkelen* we de eigenschappen die we opgebouwd hebben verder. We

ontvouwen ons karakter.

Een kind is niet meer of minder dan wat hij in voorgaande levens heeft ontwikkeld, heeft opgebouwd. Was het eerder een spiritueel mens en ging het uit van andere bewustzijnsgebieden, dan kun je meer levensvragen verwachten. Was het een mens dat gericht was op de materie en ontkende het andere bewustzijnsgebieden, dan kunnen we minder of geen levensvragen over dit soort onderwerpen verwachten. Sommige kinderen komen heel *open-minded* terug en zitten vol met vragen en andere kinderen stellen veel minder vragen.

Wel zien we bij heel veel kinderen toch bijna altijd de behoefte om te willen leren. Er zijn zelden kinderen die niet willen leren lezen of strikken willen maken. Dit is logisch want als ze die neiging niet zouden hebben, dan zouden ze niet geboren zijn. Dan zouden ze nog rusten in Devachan, de sfeer waarin we verblijven vóór onze geboorte. Ze willen terug naar het uiterlijke bestaan om weer zichzelf te worden.

Over het algemeen zeggen we dat we de tijd vanaf onze geboorte tot ons eenentwintigste levensjaar nodig hebben om de vermogens en kennis uit te vouwen die we in onze vorige levens hebben verworven. Een kind leert zo snel omdat het tot aan zijn eenentwintigste jaar zijn reeds verworven begrip weer activeert, zich weer herinnert, zoals wij in feite elke ochtend (heel snel) doen als we ons weer alle dingen herinneren waarmee we de vorige dag bezig waren. Wat we na ons eenentwintigste jaar leren, kost altijd meer moeite, want dat is 'echt nieuw'.

Als we een baby zijn dan zijn deze eigenschappen nog niet goed zichtbaar, maar hoe ouder we worden, hoe dominanter onze opgebouwde karakteristiek wordt. We laten steeds meer ons eigen karakter zien. Natuurlijk geldt dat ook in deze periode het karakter verder ontwikkeld kan worden, er is immers vrije wil.

We bepalen zelf waar we geboren worden

De volgende gedachte die een rol speelt in de beantwoording van de vragen, is dat onze opgebouwde karakteristiek bepaalt in welk gezin we geboren worden. Dit gebeurt op basis van een bepaalde aantrekkingskracht. Deze attractie

kan een combinatie zijn van positieve en negatieve aard. We komen dus niet per toeval in een gezin terecht, we kiezen de ouders waar we een karmische band mee hebben opgebouwd. We worden daar geboren waar we onszelf – tot hoever we onszelf ontwikkeld hebben – kunnen worden. Je wordt altijd daar geboren, waar de oorzaken uit het verleden je toe hebben geleid. Je hebt daar een attractie mee.

Onze omgeving bestaat uit meer dan alleen onze ouders. Grootouders, ooms en tantes, leraren, burens en vrienden hebben evengoed een belangrijke rol bij het ontwikkelen van ons karakter. Een goede leraar of een betrokken grootouder kan soms een veel grotere invloed hebben op de ontwikkeling van een kind dan een van de ouders. Een veelgehoorde uitspraak is dan ook: *“It takes a village to raise a child”*.

Verwondering is de toestand van zweven tussen weten en niet weten. Je hebt een idee dat er iets is, maar je weet het nog niet en dit maakt je nieuwsgierig. Verwondering opent de deur naar inzicht.

Wanneer een kind nog niet de karakteristiek van verwondering heeft opgebouwd, dan is het goed mogelijk dat hij bij ouders, of in een omgeving terecht komt, waarin dat ook niet ontwikkeld is. Of juist wel als die wens er bij het kind is. Beide zijn een resultante van de opgebouwde karakteristiek van het kind.

Wanneer een kind uit zichzelf niet veel vragen stelt, omdat de drang om meer te begrijpen van het leven nog niet

stevig is opgebouwd en het komt terecht in een omgeving waarin dat ook niet gebeurt, dan zal de verwondering pas in een volgende incarnatie of misschien later in het leven op gang komen. Wordt het aangetrokken tot ouders die weten te prikkelen en het vuur kunnen doen oplaaien, dan zal het kind vragen gaan stellen en gaat er een wereld voor hem open.

Wanneer een kind dat zich verwondert en levensvragen stelt door zijn omgeving dusdanig genegeerd of ontmoedigd wordt, dan kan deze karakteristiek voor de rest van dit leven geblokkeerd raken. Afhankelijk van hoe sterk de tegenovergestelde gedachtebeelden uit de omgeving zijn, kan het een of meerdere incarnaties duren voor dit weer op gang komt. Maar het kan ook heel goed later in het huidige leven opgestart worden.

Verskillende inspiratiebronnen op verschillende momenten

Dat een jong kind geen levensvragen stelt, betekent dus niet dat hij dat helemaal nooit zal gaan doen. Het is goed mogelijk dat het hier pas later mee begint, bijvoorbeeld door een ontmoeting met een vriend, een vriendin of een leraar, die hem inspireert. Soms duurt het langer voordat dit onderdeel van het karakter zich manifesteert.

Ook is het mogelijk dat kinderen geen verbale vragen stellen, maar dat wel non-verbaal in hun hoofd doen. Er zijn genoeg kinderen die niet veel praten en stiller zijn, maar bij wie door ergens naar te kijken of te luisteren iets

gestimuleerd wordt.

Het is mogelijk dat de verwondering op een gegeven moment (tijdelijk) op een lager pitje komt te staan. Waarom neemt de verwondering af? Dit is mogelijk, doordat interesses uitgaan naar andere zaken, zoals het andere geslacht, het uiterlijk of een nieuwe hobby. De eerste helft van ons leven laat bij vrijwel iedereen een verschuiving van de focus zien naar het uiterlijke leven, naar het behalen van een positie in de maatschappij, het vinden van een partner, het opbouwen van een gezin. Vaak komen diepere vragen, wensen tot meer begrip, weer terug na die periode. Wanneer dat is, dat verschilt wel enorm per mens. Hierbij dienen we voorzichtig te zijn met vooroordelen. Jongeren kunnen zich tijdelijk meer tot elkaar richten met hun vragen dan dat zij er met hun ouders, familieleden of docenten over praten. Ook zullen pubers zich vaak richten op wat hun 'helden', voorbeelden of idolen denken en doen of wordt online naar antwoorden gezocht. Dan lijkt het alsof ze geen vragen stellen, maar dat doen ze wel, alleen merkt de omgeving dat niet.

Het levende voorbeeld

De vraagsteller tijdens de lezing gaat ervan uit dat ieder kind vragen stelt en dat veel kinderen daar op een gegeven moment mee stoppen. We weten nu dat dit niet altijd het geval is. Ook weten we dat de oorzaak van het stoppen met vragen stellen niet alleen bij de omgeving ligt, maar een belangrijk onderdeel is van het opgebouwde karakter van een persoon.

Is dit dan een vrijbrief om deze kinderen of (jong)volwassenen niet langer te stimuleren zich te verwonderen? Zeker niet. Het is onze plicht om al onze broeders, jong en ouder, mentaal voedsel te geven. Laat ze nadenken, waarna ze nieuwe vragen kunnen stellen.

Hoe doen we dit? We doen dit door zelf het levende voorbeeld te zijn. Werk samen aan een goede mentale instelling, voorkom vooroordelen, doe geen aannames, behoud een *open mind* en stimuleer de verwondering. Handel om de handeling en niet om het resultaat. Vervul je rol bewust en met aandacht.

Door deze levensfilosofie doorzien we gemakkelijk het zeer relatieve karakter van de gedachte 'wat zullen anderen over me denken als ik dit vraag of doe?' We zijn allen op weg om volwaardige denkers te worden en een grotere waarheid te leren kennen. Jouw vraag of aansporing kan anderen juist helpen. Het is juist mededogend. Vaak zeggen mensen in een groep tegen degene die een belangrijk punt durft aan te kaarten: ik zat ook met die vraag!

Kortom, denk nooit te snel dat jij wel de enige bent die ergens mee zit.

Het vuur aanwakkeren en brandend houden

Net zoals je op een vuur regelmatig een blok hout moet leggen omdat het anders uitdooft, zo moet je de vragen van een kind, de verwondering, voeden, menen wij. Verwondering en een actieve onderzoekende aard gaan hand in hand en dit vraagt om stimulerende antwoorden en vragen.

Wanneer je bijvoorbeeld een sprookje leest dan kun je daar vragen over stellen aan het kind. Wat denk jij? Zou Roodkapje dat de volgende keer weer zo doen? Waarom denk je dat de stiefmoeder in Sneeuwwitje de mooiste wil zijn? Als je dit idee erbij betreft, wat zou dat dan kunnen betekenen? Denk er eens over na.

Als antwoorden geheel afgerond zijn en/of geen ruimte overlaten tot verdieping of verder onderzoek, omdat er duidelijk bij vermeld wordt dat het "zo zit en niet anders", dan kan het zijn dat het kind dat antwoord voor lief neemt en het onderwerp niet verder onderzoekt. Ook met antwoorden als "*daar ben je nog te jong voor, ik weet het niet of dat begrijp je toch niet*", helpen we het kind niet verder. Eveneens wanneer we helemaal geen antwoord geven. Hoe funest is het voor het zelfvertrouwen van het kind als er continu wordt beweerd dat het de wereld om hem heen nooit zal begrijpen.

Maar wanneer er thuis een open, enthousiaste sfeer is, waar over allerlei onpersoonlijke dingen gesproken wordt, dan kan dat gemakkelijk de verwondering bij kinderen wekken. Als ouders praten over de vogeltrek – wist je dat veel lepelaars niet meer naar Afrika trekken maar hier overwinteren? – over de sterren en planeten praten als levende wezens waarmee we verbonden zijn of over interessante ontwikkelingen in de samenleving van gedachten wisselen, dan zullen de oplettende oortjes van de kinderen heel wat oppakken wat ze maar half begrijpen of waar ze over nadenken, wat tot vragen leidt. Als de ouders ook elkaar bevragen, elkaar aanvullen bij het ontwikkelen van een idee of ideaal – klimaat, ontwikkelingsprojecten, koraalriffen, andere culturen enz. enz. – dan scheppen zij een sfeer waarin het bewustzijn haast vanzelf naar de bovenpersoonlijke onderwerpen wordt gestuurd, wat leidt tot verwondering en vragen.

Realiseer je dat ieder antwoord geen absoluut eindpunt is en dat er altijd meer over een bepaald idee te zeggen valt. Houdt de verwondering!

Astrid Kramer

Uw vragen

Democratie vanuit eenheidsbesef

Hoe kunnen we stimuleren dat het beleid in ons land gericht wordt op lange-termijndoelen, in plaats van op de korte termijn en de waan van de dag?

Dat doen we door die lange-termijn-gerichtheid in onszelf, als principe en als praktijk, toe te passen. Dan worden we voorbeelden. Dat doen we door onze medemensen te laten zien dat het korte-termijn streven naar uiterlijk gewin *iedereen* benadeelt.

Bedenk dat we allen reïncarneren, en steeds weer met de mensen waarmee we een band hebben opgebouwd, zullen samenleven. Al onze medemensen zijn ‘medereizigers’ gedurende miljoenen jaren. En wat we in enig leven hebben gedacht en gehandeld, harmonieus of disharmonieus, komt met dezelfde karakteristiek weer terug op ons eigen pad, in de vorm van harmonieuze of disharmonieuze omstandigheden.

Wie dat doorziet, zal altijd de korte termijn- én langetermijneffecten in het vizier houden, ook voor de mensen die elders op aarde leven of tot de komende generaties behoren. Is het niet zo, dat bij vrijwel alle problemen waar we wereldwijd voor staan, een langetermijnvisie nodig is? Hoe kunnen we bijvoorbeeld het grote aantal mensen helpen dat in omstandigheden leeft waarin ze ‘net aan overleven’, als we niets doen aan de grote verschillen in kansen tussen landen en binnen landen: materieel, mentaal en spiritueel?

Momenteel is er een burgerberaad gaande over de problemen rondom

de klimaatveranderingen. Welke potenties zitten er in een burgerberaad?

Bij meerdere inheemse volkeren was het de gewoonte om belangrijke besluiten te nemen op basis van *algemene consensus na rijp beraad*. Daar namen ze echt de tijd voor. Naar ons idee is dat binnen een wijze democratie een van de edelste manieren om ervoor te zorgen, dat de wijsheid van alle burgers ten goede komt aan het geheel.

Het idee is dat mensen na een open en waarheidslievende uitwisseling van gedachten, tot een besluit komen dat het beste is voor allen, zo goed als men kan overzien. Deze consensus-methode kan soms worden benaderd door allerlei vormen van ‘burgerberaad’, op voorwaarde dat de informatievoorziening van een hoog niveau is en er een open en constructieve sfeer heerst.

Wat is de rol van individuele vrijheid, van ‘autonomie’, in een wijze democratie?

Een mens kan niet alleen bestaan. In feite is de kosmos voortgekomen uit een spirituele *eenheid*. Tegelijk is voor elk mens het pad van innerlijke groei, een pad van *zelfgeleide* groei. Een ander kan niet voor ons ‘groeien’. Maar vrije keuze houdt ook altijd verantwoordelijkheid in.

Een wijs leider stimuleert daarom het zelfstandige denken en eigen initiatief van de burgers, voor zover die gericht zijn op het algemeen welzijn, op onderlinge spirituele, mentale en materiële ondersteuning. Hij schept door zijn voorbeeld een sfeer waarin eenheidsbesef en samenwerking vanzelfsprekend zijn. Lao-tse schreef over de wijze leider:

When actions are performed

Als de wijze handelt

Without unnecessary speech,

Zonder veel woorden,

People say, "We did it!"

Zal zijn volk zeggen: "Wij deden het!"⁽¹⁾

Elk mens kan naar zijn geweten luisteren en in alle vrijheid vaststellen waar en hoe hij de gemeenschap het beste kan dienen: welke bijdrage het beste past bij zijn vermogens en karakter.

Referentie

1. Bron van Engelse vertaling: Lao Tsu, *Tao Te Ching*. Vertaald door Gia-fu Feng en Jane English. Vintage, 1989, vers 17. De Nederlandse vertaling is van de redactie van *Lucifer*.

Wijs leiderschap

Onbaatzuchtige denkers die het geheel voor ogen hebben, zonder een gedachte aan politiek gewin, kortom, de ware leiders, worden lang niet altijd herkend. Zijn zij in zulke situaties toch actief werkzaam en zo ja, hoe werken ze dan? Kan een universeel leider bijvoorbeeld ook iets betekenen voor een onderdrukt volk als er een tiran heerst?

Natuurlijk zullen universeel denkende mensen altijd actief zijn. Maar zij kunnen pas *publiek* inspireren als de mentaliteit van een fors deel van de gemeenschap de geschikte voedingsbodem daarvoor biedt. Pas dan is er voldoende herkenning en erkenning, voldoende resonantie.

De aard van de leiders (de formele en

informele leiders) is altijd een weerspiegeling van de gemiddelde kwaliteit van denken. Elk volk krijgt de leiders die het verdient. Zolang de algemene mentaliteit bijvoorbeeld het bestaan van dictators tolereert of in de hand werkt, zal er weinig ruimte zijn voor onbaatzuchtige leiders om op de voorgrond te treden. Dan is zelfs het openlijk naar voren brengen van andere visies al een riskante zaak. Daarom hoeft het afzetten van een dictator geen enkel effect te hebben op de ethische en mentale situatie in een land.

In crisissituaties komen de verschillende bevolkingsgroepen soms dichter tot elkaar en geven ze bovenpartijdige mensen de kans om het land uit de nood te leiden. Een recent voorbeeld vinden we in Bangladesh, waar Mohammed Yunus werd gevraagd om interim ministerpresident te worden. Hij werd – vanwege alles wat hij voordien had gedaan voor de grote massa van armere landgenoten – door een grote meerderheid vertrouwd.

Stimuleert een wijs leider anderen tot meer onderlinge samenwerking?

Jazeker. De sfeer die door wijze leiders geschapen wordt, zal alle vormen van onbaatzuchtige samenwerking stimuleren. Hij zal ook met zijn mensenkennis het betere deel in elk ander mens weten aan te spreken, weten te stimuleren — afgestemd op de specifieke onzelfzuchtige potenties die in ieder mens aanwezig zijn, actief of sluimerend. Binnen zo'n sfeer kunnen zelf-bedachte initiatieven van burgers floreren. Zo werden in het allereerste begin van de Franse Revolutie (1789) alle gemeenten in Frankrijk gestimuleerd om met ideeën te komen die het land rechtvaardiger moesten maken en 'innerlijk en uiterlijk' te ontwikkelen. Een actueel en aansprekend voorbeeld is de Afrikaanderwijk Coöperatie in Rotterdam,

waar de mensen niet meer wilden wachten 'tot de gemeente in actie komt' maar zelf projecten gingen opzetten voor degenen die tussen wal en schip zijn geraakt, waardoor tegelijk de wijk-solidariteit een *boost* kreeg.⁽¹⁾

Referentie

1. Meer informatie daarover is te vinden op internet. (Bron: <https://www.lsabewoners.nl/sociaal-ondernemen/afrikaanderwijk-cooperatie-hielp-al-meer-dan-150-mensen-aan-werk/>).

Hebben wijze leiders ook eigenschappen van een bemiddelaar nodig?

Een wijs leider staat boven de partijen en is daarom in staat verbindingen te maken, ook tussen groepen die een totaal andere visie hebben. Hij weet hen te verenigen in gezamenlijke, *bovenpersoonlijke* doelen en visies. Hij weet het hart en denken van allen te winnen, zodat er over de principiële dingen consensus is, terwijl tegelijk iedereen zich gehoord weet als het gaat om de praktische uitwerkingen. Dus ja, in die zin is hij een bemiddelaar.

Wijze consensus bereik je niet door ergens in het midden te gaan zitten tussen de wensen van de belangengroepen. Die wensen zijn meestal niet gericht op het welzijn van allen. Wijze consensus bereik je door een totaalvisie die alle mensen 'boven de eigen groep uittilt', waardoor ze hun medeverantwoordelijkheid beseffen voor het geheel. Een mooi voorbeeld van wijze leiders die zich belangeloos inzetten als bemiddelaar, is *The Elders*, de groep die in 2007 is opgericht door Nelson Mandela.

Als een leider universeel denkt en handelt, zal zijn invloed op zijn gemeenschap en de rest van de wereld dan groter zijn dan wanneer hij gericht zou zijn op het behartigen van de belangen van één groep of zichzelf?

Of zijn invloed uiterlijk gezien 'krachtiger' is, is niet te zeggen. Dat hangt immers af van vele factoren. Maar dat zijn invloed altijd *wezenlijker en duurzamer* zal zijn, is een zekerheid. Met zijn kennis van de universele levenswetten zal hij zijn medeburgers de weg wijzen waardoor zij de dringende problemen *in hun oorzaken* kunnen aanpakken en kleine problemen kunnen oplossen voordat die groot worden. Vergelijk zijn inspirerende invloed eens met wat een zelfzuchtig iemand bereikt: die zal de dingen die hij op zelfzuchtige manier verwerft, vroeg of laat verliezen, en daaronder lijden. En als een *complete groep* geen rekening houdt met de rest van de wereld, als daarin de groepszelfzucht domineert, zal die houding niet alleen vele anderen schaden, maar ook henzelf. Alle opgeroepen disharmonie zal, als de tijd komt voor het karmische herstel van evenwicht, op henzelf terugkaatsen.

Vaclav Havel was een mooi voorbeeld van een burger en later leider, die zijn idealen *leefde*. Hij wist de diepere inzichten van zijn medemensen aan te spreken.

Idealen en omstandigheden

Zouden we makkelijker bovenpersoonlijk kunnen zijn als iedereen in ieder geval eten en een dak boven zijn hoofd heeft?

Ja, dat is zo voor veel mensen. Maar bedenk: het is zeker mogelijk om in grote armoede zeer mededogend te leven. Vele buddhistische monniken, Sufi-derwischen en andere mystici kozen zelfbewust voor armoede. Ze hadden geen bezittingen, maar velen waren ongetwijfeld bovenpersoonlijk. Bedenk ook: opofferende onderlinge hulp komt veel

vaker voor in relatief arme gemeenschappen dan in de wijken van de zeer rijken.

Maar we zien in de praktijk dat mensen die de zekerheid missen of ze hun gezin morgen een dak boven het hoofd kunnen bieden en te eten kunnen geven, vaak volledig bezig zijn met overleven. Mogelijk is zo'n ouder opofferend toegewijd aan zijn gezin, maar hij krijgt dan toch weinig kansen om zijn capaciteiten en inzichten in de *breder*e samenleving in te brengen. Het is in wezen de plicht van elk land om al zijn burgers te voorzien van de (materiële en mentale en spirituele) basis voor een volwaardig menselijk leven. Er is voldoende voedsel en welvaart op aarde voor iedereen, maar er is helaas een verdeelprobleem dat wij met zijn allen hebben gecreëerd.

Als je in een omgeving leeft waar de mensen geen kennis hebben van de esoterische wijsbegeerte, hoe kun je je dan bewust worden van de ware leiders buiten je en van de wijsheidskern in jezelf, dus je *innerlijke* leider?

Uitgaande van de universele werking van oorzaak en gevolg (karma), is je omgeving een weerspiegeling van je eigen karakter. Je wordt altijd aangetrokken tot die omstandigheden die optimaal jouw eigenschappen stimuleren om naar buiten te komen. Als dat een omgeving is waar elk inzicht in de achterliggende principes en wetten van het leven ontbreekt, dan zouden we ons allereerst moeten afvragen waarom dat zo is. Wat hebben we in onze vorige incarnaties nagestreefd, met dit als gevolg?

Nu moet je bij dit soort vragen altijd

heel voorzichtig oordelen (en nooit over anderen oordelen). Immers, een omgeving kan 'wijsheidsloos' lijken, maar toch onverwachte bronnen van wijsheid bevatten. Er kunnen allerlei dingen op je pad komen, die je aan het denken zetten: een boek dat ergens rondslingerd, een affiche op een raam, een tante die veel diepere interesses blijkt te hebben dan je eerst dacht.

In zijn algemeenheid geldt, dat *elk* mens ethische stappen vooruit kan maken in zijn leven, omdat *elke* gemeenschap zijn relatief meest gewetensvolle mensen heeft, die als lichtpunt werken voor al wie ervoor openstaat.

Correctie in het symposiumverslag 'Het mysterie MENS – Je bent méér dan je lichaam'

In ons oktobernummer van 2024 staat de lezing 'Nimmer was ik niet', als deel van het symposiumverslag. De titel maakt meteen vanaf het eerste begin al duidelijk dat bewustzijn – en dus elk wezen, want elk wezen is een centrum van bewustzijn – nooit geschapen kan worden. Elk bewustzijn is in de kern eeuwig: het heeft altijd bestaan en zal altijd bestaan.

Toch is er in de gepubliceerde tekst van deze lezing een zin gekomen die juist op dit punt verkeerd kan worden geïnterpreteerd. Dit mankement was al tijdens de voorbereidingen gezien, maar het verbeteren ervan was per vergissing niet gebeurd.

Het gaat om bladzijde 143 van dit nummer:⁽¹⁾

- Het vette kopje "Bewustzijn door cyclische samenwerking" behoort te zijn: "Het ontwaken van bewustzijn door cyclische samenwerking".
- De eerste zin van de tweede alinea van deze paragraaf, "In alle onderlinge samenwerking tussen monaden ontstaat bewustzijn" behoort te zijn: "In alle onderlinge samenwerking tussen monaden ontwaakt bewustzijn."

Kortom, het reeds aanwezige maar sluimerende bewustzijn heeft de interactie met andere wezens nodig om opnieuw (het gaat om een wedergeboorte) een actieve kracht op het uiterlijke gebied te worden.

We melden deze correctie zodat ieder die dat wil, zelf de tekst kan verbeteren in zijn oktobernummer. Een tweede reden is, dat we ervoor willen zorgen dat dit essentiële uitgangspunt in ons tijdschrift altijd helder blijft en eventuele misverstanden worden voorkomen.

Referentie

1. Renate Pico, 'Nimmer was ik niet'. Artikel in: *Lucifer*, jaargang 46, nummer 5, oktober 2024, p. 143.

Activiteiten Agenda

In deze rubriek leest u over de aard, inhoud en data van onze openbare activiteiten — die nog komen of al geweest zijn. Die laatste nemen we ook op omdat de lezingen op elk moment via YouTube (zie het blauwe kader) kunnen worden beluisterd en voorts omdat we een totaaloverzicht willen vastleggen van zowel onze lezingen als onze lokale activiteiten.

Online lezingen

In 2025 is het 150 jaar geleden dat The Theosophical Society werd gesticht. Minstens zes generaties hebben sinds 1875 wereldwijd gewerkt om oude, beperkte visies en vooroordelen te vervangen door nieuwe, ruimere, meer universele visies.

Ons sprekersteam heeft gekozen voor een *actieve* manier om hieraan aandacht te schenken. Alle vijf lezingenseries tot aan de zomer 2025 hebben het thema '18 miljoen jaar Theosofia; 150 jaar Theosofie'. Ze vormen als het ware één doorlopende lezing, waarin het stimuleren van de groei van de mensheid door de jaren heen stap voor stap wordt gevolgd. Van het meest universele netwerk van spirituele wereldhervormers, tot aan de kleine maatschappelijke verbeteringen en vrijheden, die iedereen nu vanzelfsprekend vindt maar die telkens door een kleine groep pioniers is bevochten.

Wij hopen de organische samenhang tussen al deze activiteiten te laten zien, zodat u zelf kunt ontdekken *of* en *wat* u *zelf* aan de bewustwording van de mensheid zou willen bijdragen. En één ding is zeker: iedereen kan dat. De lezingenseries in maart en april 2025 zijn:

SERIE 7 – MAART

H.P. Blavatsky's rol in de vernieuwing van het werelddenken

- 05-03 De geestelijke kern van ieder wezen
- 12-03 Van: de oneindigheid van het Leven
Naar: vegetarisme, crematie, afschaffing doodstraf
- 19-03 Universele Broederschap
- 26-03 Van: de mensheid, een eenheid
Naar: vredesconferenties, Verenigde Naties, dekolonisatie

SERIE 8 – APRIL

H.P. Blavatsky's rol in de vernieuwing van het werelddenken

- 02-04 Vrijheid van denken en geweten
- 09-04 Van: de gelijkwaardigheid én unieke functie van alle wezens
Naar: dierenbescherming, afschaffing slavernij, racisme, kastenstelsel, kinderarbeid
- 16-04 Van: bewustzijn als oorzaak van het uiterlijk waarneembare
Naar: een nieuwe grondslag voor de wetenschap
- 23-04 Mededogen als levenshouding

Online Lezingen

De lezingen zijn live te volgen via:

blavatskyhouse.org/nl/lezingen/volg-live/

Gedurende de lezing is er driemaal de gelegenheid vragen te stellen, via de chat-functie of via de e-mail: vragen@blavatskyhouse.org

Onze reeds gegeven lezingen zijn te vinden op: youtube.com/@theosophicalsocietypointloma

Theosofische activiteiten op locatie in Rotterdam, Arnhem, Utrecht, Leiden

De Theosophical Society Point Loma organiseert, naast onze wekelijkse lezingen die via YouTube worden uitgezonden, in een aantal plaatsen open gespreksbijeenkomsten. Dit doen we omdat *face-to-face*-bijeenkomsten als groot voordeel hebben dat je elkaar ontmoet en in een gesprek inzichten kan uitwisselen. Ingaande dit nummer zullen we in *Lucifer* steeds een overzicht geven van deze lokale activiteiten, wat de komende twee maanden betreft.

Deze bijeenkomsten hebben een informeel karakter, waarbij het theosofische thema centraal staat. Het gesprek vindt plaats op basis van respect en waardering voor ieders achtergrond. In een open mindset worden ideeën, uitgangspunten en argumenten over het thema met elkaar besproken en uitgewisseld, waardoor we nieuwe inzichten opdoen.

Elke bijeenkomst heeft een ander thema. Denk bijvoorbeeld aan ‘Karma en vrede’, ‘Wat is geluk?’, ‘Wat hebben Jezus, Buddha en Mohammed gemeen?’ Die thema’s verschillen per plaats. De bijeenkomsten worden ingeleid met enkele theosofische sleutelgedachten, met daarbij behorende praktische uitwerkingen. Daarna start de gespreksronde, begeleid door een van onze medewerkers. Er is alle gelegenheid tot het stellen van vragen of voor meer context of toelichting, waarbij wordt voortgebouwd op elkaars ideeën. Zo kunnen we met elkaar een ruimer beeld vormen over de levensvraagstukken, en hoe deze in de kern kunnen worden opgelost.

Namens de lokale medewerkers van TSPL nodigen we je van harte uit om aan deze bijeenkomsten deel te nemen. Neem gerust vrienden en andere belangstellenden mee.

MAART

Rotterdam, 8 maart

Theosofisch-filosofisch café

Karma: de wet van dynamische Harmonie

Iedereen met gezond verstand beseft en ervaart dat de huidige wereld niet is die het zou moeten zijn. Denk aan de vele conflicthaarden, mondiaal en lokaal, de vele vraagstukken waarmee we dagelijks worden geconfronteerd. Er is onvoldoende visie hoe al deze vraagstukken aan te pakken.

Veel mensen zijn dan ook onzeker of zij hun kinderen nog een veilige toekomst kunnen bieden. We lijken wellicht veraf te staan van harmonie en vrede, terwijl we juist naar ‘harmonie en vrede’ verlangen. Wat kan kennis van Karma, de wet van ‘dynamische harmonie’, bijdragen, zodat we deze vraagstukken in vrede en op een harmonieuze wijze kunnen oplossen? We nodigen ieder uit, na een korte inleiding met ons hierover in gesprek te gaan. We bespreken een aantal vragen en misschien heb je zelf ook vragen.

Tijd: zaterdag 8 maart van 14:30 tot 15:45 uur; inloop vanaf 14:00 uur

Locatie: Gebouw De Heuvel, Grotekerkplein 5, Rotterdam

Toegang, koffie en thee gratis

Utrecht, 15 maart

Theosofisch-filosofisch café

Wat maakt ons bestaan de moeite waard, waar willen we voor leven?

Op de vraag: waar leef je voor, zullen velen antwoorden: “voor mijn kind”, of “voor mijn familie”. Sommigen zullen zeggen: “voor mijn dorp of stad” en enkelen zullen antwoorden: “voor mijn land”. Er zijn weinig mensen die besloten hebben om te leven voor de wereld, voor alle levende wezens. Maar ze zijn er wel, wijze mensen die uitgaan van de gelijkwaardigheid van al het leven. Zij handelen vanuit mededogen, een diepgevoelde sympathie met alle wezens.

Hoe groot is het bereik van *ons* mededogen, wie zien *wij* als gelijkwaardig en willen wij helpen en beschermen? Als wij ons mededogen willen uitbreiden, kunnen wij daarbij dan op de hulp van die wijze mensen rekenen?

Tijd: zaterdag 15 maart van 15:00 tot 16:30 uur

Locatie: Buurthuis in de 3 Krone, Oudegracht 227, 3511 NJ Utrecht

Toegang gratis, inclusief een kop koffie of thee

Leiden, 14 en 21 maart

Theosofisch-filosofisch café

Vernieuwing van het werelddenken

Na een korte inleiding, met elkaar in gesprek over dit thema. Het leven is oneindig en alles is in essentie EEN. We zijn letterlijk broeders van elkaar! Moeten we dit geloven of kunnen we het ervaren? Ideeën regeren de wereld. Kunnen onze veranderende denkgewoonten,

gebaseerd op een logische, verbindende en ethische levensfilosofie ons helpen de harmonie in de levens van mens en dier in de wereld te bevorderen?

Tijd: vrijdag 14 maart van 11:00 tot 12:30 uur

Locatie: Pop-in museum, Standerdmolen 35, In de Merenwijk, Leiden

Tijd: vrijdag 21 maart van 14:30 tot 16:00 uur

Locatie: Floor's café, in Sijthoff Cultuur, Doezastraat 1B, Leiden

Toegang gratis

APRIL

Rotterdam, 12 april

Theosofisch-filosofisch café

Reïncarnatie: de sleutel tot Leven

Is er leven na de dood? Is de dood het definitieve einde? Deze vragen worden zo vaak gesteld, maar zelden bevredigend beantwoord. Wat zegt de leer van Reïncarnatie ons over wat wij de dood noemen, de periode tussen twee levens in? Daar gaan wij na een korte inleiding met elkaar over in gesprek, aan de hand van de volgende vragen:

- Wat is dat *iets* in ons, wat over levens heen telkens incarneert?
- Wat van ons gaat door het stervens- en geboorteproces?

Tijd: zaterdag 12 april van 14:30 tot 15:45 uur; inloop vanaf 14:00 uur

Locatie: Gebouw De Heuvel, Grotekerkplein 5, Rotterdam

Toegang, koffie en thee gratis

Utrecht, 12 april

Theosofisch-filosofisch café:

Zelfontplooing – de zin van het leven?

Waar komt onze drang tot zelfontplooing vandaan? Onze ontwikkeling staat niet los van de rest van de natuur. Wat is onze taak binnen de Natuur? Zijn er grenzen aan onze

innerlijke groei? We gaan op onderzoek naar de essentie en het doel van ons leven.

Tijd: zaterdag 12 april van 15:00 tot 16:30 uur

Locatie: Buurthuis in de 3 Krone, Oudegracht 227, 3511 NJ Utrecht

Toegang gratis, inclusief een kop koffie of thee

Leiden, 11 en 18 april

Theosofisch-filosofisch café:

Vrijheid van denken en geweten

Na een korte inleiding, met elkaar in gesprek over dit thema. Dat wij kunnen denken wat wij willen is een groot goed. Maar het altijd uitspreken van die gedachten heeft ook een keerzijde. Wat is het geweten? Waardoor heeft de één een veel ruimer geweten dan een ander? Heeft dit iets te maken met onze idealen van mededogen en eenheid van leven?

Tijd: vrijdag 11 april van 11:00 tot 12:30 uur

Locatie: Pop-in museum, Standerdmolen 35, In de Merenwijk, Leiden

Tijd: vrijdag 18 april van 14:30 tot 16:00 uur

Locatie: Floor's café, in Sijthoff Cultuur, Doezastraat 1B, Leiden

Toegang gratis

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Nico Ouwehand,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van den Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactiesecretariaat: A. Kramer
T: 070-3461545
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het recht voor om ingekomen stukken te selecteren en in te korten.

De nummers zijn gratis te downloaden van onze website blavatskyhouse.org.

Abonnementen: kunnen op ieder gewenst tijdstip ingaan, gelden voor het hele kalenderjaar en worden automatisch verlengd, indien ze niet voor 1 december van het lopende abonnementsjaar schriftelijk zijn opgezegd. Dit is niet van toepassing op cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijs:
Jaarabonnement € 30,00 voor 6 nummers per post verzonden.
Losse nummers per post € 9,36.
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

BTW-nummer: 003417190B01

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor International Study-centre for Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het vormen van een kern van Universele Broederschap, door het bestuderen en verspreiden van kennis over de geestelijke achtergrond van mens en kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen, lezingen, ondersteuning bij waarheids-onderzoek, het uitgeven, verkopen en uitlenen van boeken en tijdschriften, en het stimuleren van de praktische toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie boven-religieus en boven-politiek, en ontvangt geen overheidssubsidie. Alle werkzaamheden van Stichting I.S.I.S. worden verricht op basis van vrijwilligheid. De organisatie kent geen betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk voor enigerlei verklaring of mening, die in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

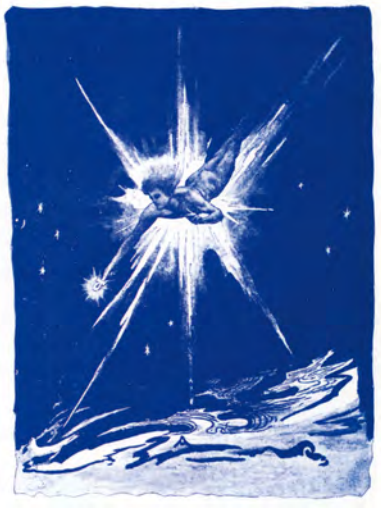

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut beogende instelling, ANBI nummer: 50872. Zie voor de mogelijkheid om de stichting financieel te steunen: www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfacten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)